

Nr 1.

Ankom till Riksdagens kansli den 10 maj 1912 kl. 3 e. m.

Särskilda utskottets nr 1 utlåtande i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om arbetarskydd, dels ock i anledning däraf väckta motioner.

Genom en den 29 mars 1912 dagtecknad proposition, nr 104, har Kungl. Maj:t under återopande af propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit Riksdagen att antaga nedan intagna förslag till lag om arbetarskydd.

Härjämte hafva till utskottet hänvisats följande i anledning af berörda lagförslag väckta motioner, nämligen inom Första kammaren nr 104 af herr Charles Lindley samt inom Andra kammaren nr 300 och 306 af herr A. Åkerman, nr 301 af herrar Ernst Söderberg och Bernh. Eriksson, nr 302 af herr Olof Nilsson i Hagaby äfvensom nr 305 af herr Axel Vennersten.

Utskottet har till behandling förehåft det i propositionen upptagna lagförslaget jämte de i anledning af lagförslaget väckta motionerna.

I fråga om lagförslagets motivering får utskottet hänvisa till propositionen.

Herr *Lindley* har i sin motion hemställt, att i den föreslagna lagen måtte intagas bestämmelser af följande innehåll:

»Ägare till kaj, pir eller brygga eller därmed jämförlig arbetsplats^o åligger att tillse, det sådan plats hålles i säkert och tillfredsställande skick; arbetsplats skall hafva tillräcklig och tjänlig belysning; arbetsgifvare åligger att för arbetsfolket bereda säker kommunikation

Bihang till Riksdagens protokoll 1912. 11 saml. 1 afd. 1 häft. (Nr 1.) 1

mellan fartyg och land samt att vid arbete i närheten af järnvägsspår vidtagna nödiga åtgärder till skydd mot olycksfall; samt ställningar, landgångar, rännor eller andra anordningar eller redskap skola vara af nödig styrka och säkerhet.»

Herr *Åkerman* har hemställt i sin motion nr 300,

»att Kungl. Maj:ts förslag till lag om arbetarskydd måtte i hvad angår bestämmelserna om barnsängshvila för kvinnor, anställda inom den fabrikmässiga industrien, blifva af Riksdagen kompletteradt med stadganden, som tillförsäkra kvinnan en moderskapshjälp af statsmedel med 2 kronor per söckendag under tiden för åtnjuten barnsängshvila, dock högst under sex veckor»

samt i sin motion nr 306,

»att Riksdagen ville bevilja ett förslagsanslag för år 1913 till ett belopp af 260,000 kronor för bestridande af kostnaderna för den föreslagna moderskapshjälpen.»

Herrar *Söderberg* och *Eriksson* hafva i sin motion hemställt,

»att Riksdagen ville besluta följande förändrade lydelse i åberopade §§ af Kungl. Maj:ts proposition nr 104:

3 §.

Arbetsgifvare är pliktig iakttaga allt, som i afseende å arbetslokaler, maskiner och redskap eller eljest med hänsyn till arbetets natur är nödigt för att skydda hos honom sysselsatta arbetare mot olycksfall och ohälsa i arbetet.

Det åligger arbetarna att iakttaga tillbörlig försiktighet och jämväl i öfrigt låta sig angeläget vara att, i hvad på dem ankommer, medverka till förekommande af olycksfall och ohälsa i arbetet.

4 §.

Till förekommande af olycksfall i arbetet skall af arbetsgifvare särskildt iakttagas:

a) Å ställen, där arbetarna äro utsatta för fara att skadas genom fall eller genom nedstörtande föremål, skola, i den mån arbetets natur sådant medgifver, nödiga skyddsanordningar anordnas, såsom att golföppningar, ställningar, gallerier, hissar och dylikt förses med betryggande hägnad samt att ledstänger anbringas i trappor.

Vid arbetsföretag, för hvars utförande ställningar erfordras, skola tillförlitliga sådana finnas.

b) Hissar, kranar, hängbanor och andra därmed jämförliga transportanordningar skola på *möjligast betryggande sätt anordnas* samt underkastas besiktning och profning på sätt, som kan anses betryggande; och skall, där det utan större olägenhet låter sig göra, å dem finnas på lämpligt ställe tydligt angifvet den bärighet i vikt, hvarför de vid senaste besiktning godkänts, jämte dagen för denna besiktning äfvensom, då de äro afsedda för persontrafik, det antal personer, som utan fara kan på en gång begagna dem.

c) Kar, bassänger och andra öppna kärl, hvilka med hänsyn till läge och innehåll eller djup medföra fara, skola, därest så kan ske, vara behörigen kringgärdade.

-----

i) Innan transmission sättes i gång, skall detta på förut bekantgjordt sätt tillkännagifvas i hvarje arbetslokal, dit drifkraft förmedelst transmissionen öfverföres. Inom hvarje arbetslokal skola tillfredsställande anordningar vara vidtagna i ändamål att kunna *hastigt* stanna i lokalen befintlig hufvudtransmission eller, där flera sådana finnas, enhvar af dem.

k) Arbetsmaskin skall så vidt möjligt vara försedd med inrättning ej mindre för dess hastiga stannande än äfven till förhindrande af oaf-siktlig igångsättning.

Motorer och arbetsmaskiner må ej uppdrifvas till högre hastighet än den som vid leveransen garanterats.

-----

m) Därest maskin eller transmission måste rengöras eller smörjas, medan den är i gång, skola åtgärder vara vidtagna till förekommande af olycksfall.

-----

5 §.

Till förekommande af ohälsa i följd af arbetet skall af arbetsgifvare särskildt iakttagas:

a) I sluten arbetslokal skall finnas tillräckligt luftutrymme, i regel ej understigande tio kubikmeter för hvarje där sysselsatt arbetare, jämte erforderlig, lämpligt anordnad luftväxling. *Sådan luftväxling skall äfven vara anordnad vid arbete under jord.*

b) Arbetet skall äga rum vid tillräcklig och tjänlig belysning samt så lämplig värmegrad, som arbetets natur och platsen för detsamma medgifva.

c) Verksamma anordningar skola, i den mån arbetets natur det

medgifver, vidtagas för att hindra damm, *rök*, gaser eller ångor att i arbetslokal spridas i en för arbetarnas hälsa skadlig mängd.

d) Explosionsmotor, gasgenerator eller till sådan hörande reningsapparat må icke uppställas i arbetslokal, med mindre lokalen är så stor och luftig eller motorn, generatoren eller reningsapparaten så väl inbyggd, att besvärande ansamling af gas ej genom dess användande kan uppkomma i lokalen.

Särskildt hälsofarligt, dammalstrande arbete skall försiggå i för ändamålet afsedd och lämpligt inrättad, från annan arbetslokal afskild lokal.

---

g) Sysselsättes å ett och samma ställe samtidigt och på stadigvarande sätt ett större antal arbetare, böra dessa på sätt, som kan anses tillfredsställande med hänsyn till antal, fördelning på kön och arbetets natur, å eller invid arbetsstället äga tillgång till tvätt- och dricksvatten samt afträden äfvensom lämplig plats för ombyte, *torkning* och förvaring af kläder; därjämte böra de af arbetarna, som icke äro bosatta i närheten af arbetsstället, såvidt möjligt därstädes äga tillgång till lämplig plats för intagande af måltider samt lägenhet att värma medförd mat.

---

9 §.

Minderårig må icke användas i arbete, förr än den minderårige fyllt tretton år *eller i industriellt arbete förr än vid fyllda fjorton år*. Ej heller må minderårig användas i arbete, förr än den minderårige inhämtat den för folkskolan bestämda lärokursen eller däremot svarande kunskaper och färdigheter eller erhållit behörigt tillstånd att lämna folkskolan; dock skall denna föreskrift icke utgöra hinder för den minderåriges användande till arbete å ferietid under högst fyra månader af året.

10 §.

Arbetsgifvare må icke använda minderårig i arbete på sådant sätt, att den minderåriges användande medför fara för olycksfall eller för öfveransträngning eller annan menlig inverkan på den minderåriges hälsa eller kroppsutveckling eller för den minderårige innebära våda i sedligt afseende.

Minderårig skall lämnas erforderlig ledighet för deltagande i kurs för religions- eller sådan yrkes- eller fortsatt skolundervisning, som helt eller delvis bekostas af staten eller kommun.

11 §.

Minderårig under *sexton* år må icke användas till arbete under jord, i stenbrott eller grufva.

13 §.

-----
d) Den minderåriga må icke användas till arbete å tid mellan kl. 7 e. m. och kl. 6 f. m., dock må minderårig af mankön, hvilken fyllt *sexton* år, användas till arbete å tid, som nu är nämnd, där hans arbetstid är begränsad till högst åtta timmar af dygnet och arbetet icke oftare än under hvar tredje vecka infaller å tid mellan kl. 11 e. m. och kl. 5 f. m.

28 §.

Yrkesinspektör eller underinspektör må ej för egen eller annans räkning drifva eller hafva del eller anställning i företag, som är underkastadt hans tillsyn eller för sådant företag åtaga sig uppdrag mot ersättning. Hvad nu är sagdt skall äfven gälla assistent med hänsyn till de företag, som äro underkastade tillsyn af den yrkesinspektör, hos hvilken assistenten är anställd. Yrkesinspektör eller assistent må ej heller på något af nyss angifna sätt taga befattning med företag, hvori bedrifves sådant arbete, som angifves i 15 §, ändå att företaget icke är underkastadt hans tillsyn.

29 §.

De, som hafva att taga befattning med tillsyn å efterlefnaden af denna lag, skola, när helst de så påfordra, äga tillträde till de arbetsställen, hvilka deras tjänsteåligganden afse, äfvensom rätt att där företaga undersökningar, hvartill dessa tjänsteåligganden kunna gifva anledning; varande arbetsgifvaren eller hans ställföreträdare å arbetsstället pliktig att därvid tillhandagå med erforderliga upplysningar samt att hålla de i denna lag föreskrifna böcker, förteckningar och intyg tillgängliga.

För bevarande af yrkeshemlighet må dock från inspektion undantagas viss del af arbetsställe. Skulle af arbetsgifvaren eller hans ställföreträdare å arbetsstället i sådant afseende gjord framställning af inspektionsförrättare ej godkännas, varde frågans pröfning af denne hänskjuten till yrkesinspektionens chefsmyndighet.

31 §.

Hafva arbetarna å visst arbetsställe utsett ett eller flera ombud att till vederbörande inspektionsförrättare framföra arbetarnas önskemål beträffande arbetets säkerhet eller sundhet, åligger det inspektionsförrättaren vid besök å arbetsstället att lämna ombuden tillfälle att fullgöra detta uppdrag. Anmälan om sådant val bör göras hos arbetsgifvaren, och är sedan denne eller hans ställföreträdare å arbetsstället pliktig att, när inspektionsförrättaren infinner sig, underrätta såväl denne om arbetarnas berörda åtgärd som ock arbetarnas ombud om inspektionsförrättarens närvaro å arbetsstället.

Dessa ombud äga äfven på framställning hos arbetsgifvaren taga del af inspektionsförrättarens enligt 30 § meddelade anvisningar, råd och föreskrifter.

42 §.

Ställer sig arbetsgifvare ej till efterrättelse bestämmelse i 9, 11, 12, 13, 14 eller 18 §§, 19 § första stycket, 35 § eller föreskrift, meddelad med stöd af 39 §, straffes med böter från och med *femtio* till och med femhundra kronor. Har här afsedd förseelse beträffande användande af minderårig skett med den minderåriges faders eller målsmans vetskap och vilja, vare jämväl fadern eller målsmannen förfallen till böter från och med fem till och med tjugo kronor.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse, hvarom i denna § förmäles, fortsätter samma förseelse, skall, när han varder därtill lagligen förvunnen, för hvarje gång stämning därför utfärdats och delgifvits, fällas till de böter, som äro bestämda för sådan förseelse.

45 §.

Underlåter arbetsgifvare att ställa sig till efterrättelse förbud, som meddelats enligt 38 §, straffes med böter från och med *femtio* till och med femhundra kronor, eller, där omständigheterna äro synnerligen försvårande, med fängelse i högst sex månader.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse, hvarom i denna § förmäles, fortsätter samma förseelse, skall, när han varder därtill lagligen förvunnen, för hvarje gång stämning därför utfärdats och delgifvits, fällas till det ansvar, som är bestämdt för sådan förseelse.

Därjämte hemställes,
att Riksdagen ville besluta att 16 § i Kungl. Maj:ts förevarande förslag måtte utgå.

Till vederbörande utskott hemställes att vidtaga de ändringar såväl i af oss föreslagen formulering, som kan anses nödig, som ock af öfriga paragrafer som ett bifall till vår framställning kan hafva till följd.»

Herr *Nilsson* har i sin motion hemställt, att

»Riksdagen ville i nämnda lag besluta införandet af en §, så lydande:
Minderårig må icke användas

vid tillverkning af explosiv vara eller att sköta sådan ångpanna, kokare eller annat kärl under tryck, som afses i 4 § n);

ej heller må minderårig användas

att sköta motor, hiss eller cirkelsåg,

att rengöra eller smörja i gång varande maskin, rem-, axel- eller annan kraftledning,

att från eller på i gång varande kraftskifva af- eller pålägga rem, kätting eller lina;

allt så framt icke sådana anordningar äro vidtagna eller arbetet eljest försiggår under sådana förhållanden, som enligt bestämmelser, utfärdade af yrkesinspektionens chefsmyndighet, medföra rätt till undantag från nu stadgade förbud eller som vederbörande bergmästare eller yrkesinspektör i visst fall pröfvar eller eljest böra medföra dylik rätt.

Hvad här ofvan sägs, må dock icke utgöra hinder för minderårigs användande såsom biträde vid skötsel af ångpanna, kokare eller annat kärl under tryck, där sådant sker under omedelbar tillsyn af äldre person.»

Herr *Vennersten* har i sin motion hemställt,

»att nedanstående §§ i den föreslagna lagen erhålla följande förändrade lydelse:

10 §.

Arbetsgifvare må icke använda minderårig i arbete på sådant sätt, att den minderåriges användande skäligen kan anses medföra fara för olycksfall eller för öfveransträngning eller annan menlig inverkan på den minderåriges hälsa eller kroppsutveckling eller för den minderåriga innebära våda i sedligt afseende.

Minderårig skall lämnas erforderlig ledighet för deltagande i kurs för religionsundervisning. Minderårig, som icke fyllt femton år, skall lämnas erforderlig ledighet för deltagande i sådan yrkes- eller fortsatt skolundervisning, som helt eller delvis bekostas af staten eller kommun.

13 §.

Beträffande minderårigs användande till bergverks-, bruks-, fabriks-, handtverks- eller annat industriellt arbete eller till byggnadsarbete, ändå att det ej är att hänföra till industriellt arbete, skola gälla följande bestämmelser:

a) Den minderåriges arbetstid må ej öferskrida tio timmar af dygnet eller sextio timmar i veckan.

Då natur- eller olyckshändelse afbrutit arbetets regelbundna gång, må eftergift från här gifna bestämmelser kunna beträffande minderårig, som fyllt fjorton år, meddelas af vederbörande yrkesinspektör eller bergmästare för högst en månad och af yrkesinspektionens chefsmyndighet för högst fyra månader.

b) Deltager den minderårige med arbetsgifvarens vetskap i kurs för sådan undervisning, som i 10 § omförmäles, vare arbetsgifvaren skyldig så begränsa den minderåriges arbetstid, att sammanlagda undervisnings- och arbetstiden för dygn ej öfverstiger den i a) af denna § medgifna arbetstid.

c) Den minderåriges arbete skall afbrytas genom lämpliga och, där arbetets natur det medgifver, regelbundet återkommande raster. Under rasterna må den minderårige ej tillåtas att uppehålla sig i arbetslokal, där till följd af arbetets beskaffenhet luften är förorenad af ämnen, hvilka äro skadliga för hälsan; åliggande det, där så är förhållandet, arbetsgifvaren att anvisa lämpligt annat rum, hvarest den minderårige kan under rasterna vistas och intaga sina måltider.

d) Den minderårige må icke användas till arbete å tid mellan kl. 7 e. m. och kl. 6 f. m.; dock må minderårig af mankön, hvilken fyllt femton år, användas till arbete å tid, som nu är nämnd, där hans arbetstid är begränsad till högst åtta timmar af dygnet och arbetet icke oftare än under hvar tredje vecka infaller å tid mellan kl. 11 e. m. och kl. 5 f. m.»

I afseende å den motivering, som anförts för de af motionärerna framställda yrkandena, hänvisar utskottet till de olika motionerna.

*Utskottets
utlåtande.*

Vid den granskning, utskottet ägnat föreliggande förslag till lag om arbetarskydd, har utskottet funnit detsamma vara af beskaffenhet att kunna läggas till grund för lagstiftning i ämnet.

Utskottets granskning af förslaget samt af ofvannämnda, i anledning af detsamma väckta motioner, har i fråga om nedanstående §§ gifvit anledning till följande erinringar.

1 §.

I afseende å sista stycket af denna § hafva uttalats farhågor för att den däri angifna begränsningen af den föreslagna lagens tillämpning på arbete inom jordbruket ej skulle på ett tillfredsställande sätt säkerställa jordbruket mot obefogadt besvär och intrång till följd af skyddslagstiftningen. Särskildt hafva lagens bestämmelser rörande användandet af minderåriga samt dess tillämpning på det mindre jordbruket ansetts gifva anledning till betänkligheter.

Utskottet kan emellertid ej dela nu berörda uppfattning. Uti ifrågavarande lagrum säges nämligen, att lagen beträffande arbete inom jordbruket skall äga tillämpning allenast i hvad den åsyftar att förekomma olycksfall vid användande af vissa farliga tekniska hjälpmedel — i alla öfriga afseenden, som beröras af lagen, t. ex. beträffande viss ålder och afslutad skolgång såsom villkor för minderårigas användande, kunna alltså uppenbarligen lagens bestämmelser icke komma till tillämpning på jordbruket. Att denna näring i de fall, då den begagnar sig af farliga, tekniska hjälpmedel, får liksom industrien underkasta sig lagbestämmelser till tryggande af arbetets säkerhet, torde ej kunna anses obefogadt. Flertalet af de myndigheter och institutioner, som företråda jordbrukets intressen och som yttrat sig öfver yrkesfarekommitténs förslag till lag om arbetarskydd, hafva ej heller motsatt sig skyddslagstiftningens utsträckning till jordbruket. I åtskilliga af nu berörda yttranden, som uttryckt betänkligheter mot tillämpning på jordbruket af skyddslagstiftningen i dess helhet, har äfven medgifvits, att arbetet vid maskiner inom jordbruket vore i behof af skyddsbestämmelser.

Med anledning af anmärkningar, som framstälts mot affattningen af förevarande stycke, har utskottet emellertid ansett sig böra återgå till den formulering, stycket har i det förslag, som af Kungl. Maj:t remitterats till lagrådet; dock har i afseende å ångpannor, kokare och andra kärl under tryck tillfogats bestämningen »som genom explosion kunna förorsaka olycksfall.» Hvad särskildt det mindre jordbruket beträffar, lärer väl blott undantagsvis inom detsamma användas maskinella hjälpmedel o. d. i sådan utsträckning, att lagen skulle kunna i någon afsevärd mån blifva kännbar för detta slag af jordbruk.

Af det nu anförda torde framgå, att tillämpningen af den föreslagna lagen å jordbruket inskränkts till hvad som med maskinteknikens införande uti denna näringsgren måste anses oundgängligen påkalladt,

om ej jordbruksarbetarna, vårt talrikaste arbetarfack, skola lämnas alldeles utanför den omvårdnad, staten i våra dagar anses pliktig utöfva till tryggande af arbetets säkerhet.

3 §.

Herrar Söderberg och Eriksson hafva i afseende å första stycket af denna § påyrkat, att orden »skäligen kan anses af nöden» måtte utbytas mot »är nödigt», d. v. s. en återgång till den formulering, som f. n. är gällande. Då de grunder, föredragande departementschefen anført för den vidtagna förändringen, synas förtjäna beaktande och den först angifna bestämningen måste anses tillgodose alla berättigade skyddsintressen, har utskottet ej funnit skäl tillstyrka ifrågakvarande yrkande.

4 §.

b).

I herrar Söderbergs och Erikssons motion har påyrkats ett så lydande tillägg till 4 § a): »Vid arbetsföretag, för hvars utförande ställningar erfordras, skola tillförlitliga sådana finnas». Herr Lindley har i sin motion påyrkat, att »ställningar, landgångar, rännor eller andra anordningar eller redskap skola vara af nödig styrka och säkerhet». Utskottet, som funnit nu anförda yrkanden beröra förhållanden, som påkallade beaktande i skyddslagstiftningen, har till förevarande moment fogat följande tillägg: »Ställningar och dylikt skola erbjuda tillfredsställande säkerhet».

Med syfte i främsta rummet att få till stånd automatiska säkerhetsanordningar vid hissöppningar hafva herrar Söderberg och Eriksson föreslagit att åt början af momentet skulle gifvas följande lydelse: »Hissar etc. — — — skola på möjligast betryggande sätt anordnas samt underkastas — — —». Berörda syfte torde emellertid få anses tillgodosedt såväl genom föreskriften i 4 § a), att bland annat hissar skola förses med betryggande hägnad, som genom bestämmelsen i b) om besiktning, hvarvid gifvetvis äfven behovet af dylika säkerhetsanordningar bör beaktas.

Den inskränkande bestämningen, »där det utan större olägenhet låter sig göra», i afseende å skyldigheten att hafva angifven bärigheten i vikt m. m., torde ej vara af behovet påkallad, hvarför utskottet föreslår dess uteslutande.

c).

Herrar Söderberg och Eriksson hafva yrkat, att ordet »lämpligen» i detta moment måtte uteslutas. Med hänsyn till att förhållandena, t. ex. i afseende å sättet för arbetets bedrivande, stundom kunna lägga betydande hinder i vägen för iakttagande af hvad momentet föreskrifver, anser utskottet, att detsamma bör lämnas oförändradt.

g).

I herr Lindleys motion påyrkas, till förekommande af olycksfall vid hamnarbete, att arbetsplats skall hafva tillräcklig och tjänlig belysning. I herrar Söderbergs och Erikssons motion framhålles behofvet af belysning vid hissöppningar.

Uti lagförslagets föreskrifter till förekommande af olycksfall är behofvet af belysning beaktadt allenast i senare delen af mom. g), som påbjuder, att maskiner och transmissioner, som medföra fara för arbetarna, skola, när de äro igång, å ställen, där arbetarna äro utsatta för att med dem komma i beröring, vara så belysta, att de kunna tydligt urskiljas. Bland föreskrifterna till förekommande af ohälsa åter finnes en generell bestämmelse, att arbetet skall äga rum vid tjänlig belysning. Då det ej lär kunna förnekas, att tillfredsställande belysning i synnerligen många fall måste anses såsom en nödvändig förutsättning för arbetets säkerhet, har utskottet funnit sig böra föreslå en allmängiltig föreskrift därom i form af ett nytt moment o) i förevarande §. Med hänsyn härtill har nyss återgifna specialföreskrift i g) ansetts böra utgå.

i).

Uttrycket »så skyndsamt som möjligt» i detta moment hafva herrar Söderberg och Eriksson, i öfverensstämmelse med kommitténs förslag, velat utbyta mot »hastigt». Då departementschefens motivering för upptagandet af först angifna uttryck dock måste tillmätas viss betydelse, har utskottet föreslagit, att orden »så skyndsamt som möjligt» måtte ersättas med »så hastigt som möjligt».

Då det ej lär vara nödvändigt, att i arbetslokal, där flera transmissioner finnas, hvarje sådan för sig skall kunna stannas, utan samma resultat under vissa förutsättningar kan vinnas genom samtliga dylika transmissioners stannande genom en för dem gemensam åtgärd, hafva orden »eller, där flera sådana finnas, enhvar af dem» ansetts böra utgå, hvarjämte »befintlig hufvudtransmission» utbytt mot »befintliga hufvudtransmissioner».

k).

Med anledning af herrar Söderbergs och Erikssons yrkande, att orden »med hastig rörelse» skulle utgå, emedan momentets föreskrift kunde vara af behovet påkallad jämväl i afseende å maskiner med mindre hastig rörelse, har utskottet, som funnit någon inskränkande bestämning nödvändig, föreslagit, att nyss återgifna ord måtte utbytas mot »som medför fara för arbetarna».

Herrar Söderberg och Eriksson hafva påyrkat, att i förevarande § måtte infogas ett nytt moment af följande lydelse: »Motorer och arbetsmaskiner må ej uppdrivas till högre hastighet än den som vid leveransen garanterats». Utskottet har funnit en bestämmelse i berörda afseende önskvärd men har ansett, att åt densamma borde gifvas en något ändrad affattning, så att den finge en mer allmängiltig karaktär. Något nytt moment har emellertid ej ansetts påkalladt, utan föreslår utskottet, att till k) fogas ett så lydande tillägg: »Svänghjul, remskifvor och andra roterande maskindelar må icke gifvas annan belastning eller större hastighet, än att de därvid erbjuda tillfredsställande säkerhet».

m).

Med anledning af herrar Söderbergs och Erikssons yrkande, att orden »i den mån sådant är möjligt» måtte uteslutas ur mom. m), har utskottet, som funnit en viss begränsning uti ifrågavarande afseende ej kunna undvaras, föreslagit att ersätta orden »i den mån» med »där».

o).

Såsom redan anförts vid g), har utskottet föreslagit, att en bestämmelse om belysning skulle införas i form af ett nytt mom. o).

Mom. o) i Kungl. Maj:ts förslag motsvaras alltså af mom. p) i utskottets förslag.

q) (p)).

Med hänsyn till den osäkra innebörden af betingelsen »med mindre han visat erforderlig skicklighet» och de svårigheter, densamma i fall af skadeståndstalan skulle kunna föranleda i afseende å bevisningen, har utskottet ansett att åt momentets senare del borde gifvas följande

affattning: — — — »må arbetare, som saknar nödig erfarenhet ej användas, med mindre honom lämnas erforderlig undervisning och ledning».

Herr Lindley har i sin motion föreslagit åtskilliga föreskrifter, med hvilka åsyftas att bereda ökad säkerhet åt hamnarbetet. Ehuru motionären ej hänfört sig till vissa lagrum i lagförslaget, torde det dock med hänsyn till föreskrifternas syftemål otvifvelaktigt ligga närmast till hands att uppmärksamma dem vid behandlingen af 4 § i förslaget. Så har äfven, såsom förut anförts, redan skett i afseende å ett par af berörda föreskrifter, hvilka beaktats genom tillägg i lagförslaget. Beträffande öfriga af motionären påyrkade föreskrifter har utskottet däremot ej ansett att åt dem borde gifvas uttryck i den föreslagna lagen. Dessa föreskrifter, hvilka för öfrigt i hvad de afse stufveriarbetarnas förhållanden måste anses inbegripna i det allmänna skyddsstadgandet i 3 §, hafva nämligen ej sin rätta plats i en författning af den allmänna läggning, som lagen om arbetarskydd har, utan böra, därest förhållandena vid hamnarbetet anses tarfva närmare reglering i skyddsafseende, utfärdas under formen af specialförfattningar.

5 §.

a).

Herrar Söderberg och Eriksson hafva påyrkat, att till detta moment måtte fogas ett så lydande tillägg: »Sådan luftväxling skall äfven vara anordnad vid arbete under jord». Med hänsyn till att det i många fall vid arbete af här ifrågavarande slag ej torde vara af behofvet påkalladt att anordna särskild luftväxling, har utskottet föreslagit att åt det påyrkade tillägget gifva följande, ändrade affattning: »Vid arbete under jord skall, där luften är utsatt för att förskämmas, erforderlig luftväxling finnas anordnad».

b).

I herrar Söderbergs och Erikssons motion påyrkas uteslutande af ordet »skäligen». I betraktande af att momentets föreskrift om lämplig värmeegrad efter en dylik förändring stundom skulle, om föreskriften

tillämpades efter bokstafven, kunna leda till obefogade kraf på uppvärmning, t. ex. vid tillfälligt arbete i skjul o. d., har utskottet ej ansett sig böra biträda motionärernas yrkande.

e).

På yrkande af herrar Söderberg och Eriksson har utskottet funnit skäligt att i detta moment efter »gaser» infoga ordet »rök».

Nyssnämnda motionärer hafva påyrkat, att till förevarande §:s mom. d) måtte fogas följande tillägg: »Särskildt hälsofarligt, dammalstrande arbete skall försiggå i för ändamålet afsedd och lämpligt inrättad, från annan arbetslokal afskild lokal». Utskottet hyser ej någon tvekan om nyttan och i vissa fall nödvändigheten af en dylik anordning men kan ej finna det påyrkade tillägget af nöden, då detsamma otvifvelaktigt måste anses inbegripet uti föreskriften i mom. e).

g).

Herrar Söderberg och Eriksson hafva yrkat, att föreskriften i detta moment om lämplig plats för ombyte och förvaring af kläder måtte kompletteras därhän, att densamma äfven påbjöde torkrum för torkning af våta arbetskläder. Då den åsyftade anordningen onekligen under vissa arbetsförhållanden måste anses af behovet påkallad, har utskottet föreslagit, att orden »äfvensom lämplig plats för ombyte och förvaring af kläder» ersättas med »äfvensom lämplig plats för ombyte, förvaring och, där så erfordras, torkning af kläder».

7 §.

Mot denna §, sådan den formulerats i det af Kungl. Maj:t till lagrådet remitterade lagförslaget, har af lagrådets pluralitet framställts starka betänkligheter. Med anledning häraf har Kungl. Maj:t ändrat §:n i öfverensstämmelse med hvad justitierådet Borgström påyrkat. Med denna ändring anser utskottet, i likhet med föredragande departementschefen, att någon tvekan ej bör kunna uppstå därom, att den Kungl. Maj:t tillerkända befogenheten begränsats till utfärdande allenast af sådana specialföreskrifter, som påkallas för komplettering af de allmänna bestämmelserna i 3 §. Ett införande i lagen af dylika specialbestämmelser skulle vålla betydande svårigheter, då desamma ej endast måste

anpassas efter de olika industrigrenar, de skulle afse, utan äfven tid efter annan måste ändras för att följa teknikens utveckling på olika områden. Mot en sådan befogenhet för Kungl. Maj:t, som här ofvan omförmälts, torde så mycket mindre några betänkligheter kunna framställas, som någon obehörig utvidgning af Kungl. Maj:ts administrativa lagstiftningsrätt därigenom icke lär kunna anses ske.

9 §.

Enligt gällande lagstiftning få minderåriga under 12 år ej användas till arbete inom industrien, vare sig den större eller mindre, eller inom handeln. Till några slag af lättare, industriellt arbete i fria luften få dock äfven 11-åringar användas. Afslutad skolgång såsom villkor för användande i arbete gäller endast i afseende å industrien. Kommittén hade höjt åldersgränsen i afseende å minderårigas användande inom den fabriksmässiga industrien till fyllda 13 år — dock med ett undantag, som för vissa fall medgaf användande af 12-åringar — men i öfrigt stannat vid nyss angifna, hittills gällande reglering. I Kungl. Maj:ts förslag uppställas en ålder af 13 år samt afslutad skolgång, med undantag likväl från sistnämnda betingelse för arbete å ferietid under högst 4 månader af året, såsom förutsättningar för att minderåriga skola få användas till arbete och detta ej blott med hänsyn till industrien och handeln utan med hänsyn till alla de slag af verksamhet, som innefattas inom den föreslagna lagens synnerligen vidsträckta tillämpningsområde.

I herrar Söderbergs och Erikssons motion påyrkas, att minderårig ej skulle få användas i industriellt arbete förr än vid fyllda 14 år.

Enligt utskottets mening lider det intet tvifvel, att de i Kungl. Maj:ts förslag angifna, tvenne allmängiltiga förutsättningarna från skyddssynpunkt måste betecknas såsom mycket tilltalande. Men ser man till, huru dessa förutsättningar passa till de faktiska förhållandena och hvilka verkningar deras tillämpande skulle få, möta åtskilliga betänkligheter. Enligt de uppgifter, som i kommerskollegii utlåtande öfver yrkesfarekommitténs betänkande meddelas rörande barnens ålder vid deras afgång från folkskolan, skulle mer än 10,000 barn afgå från skolan före fyllda 13 år. Till följd af den föreslagna lagens vida tillämpningsområde kan befaras, att en mycket stor del af dessa barn skulle blifva utestängda från möjlighet till förvärfsarbete. Så skulle äfven blifva förhållandet med de i skolan kvarstående 12-åringarna under deras

ferietid — en omständighet värd beaktande, då en sådan årsklass torde inbegripa fram emot 100,000 barn och ferietiden för åtskilliga af dem uppgår till 8 månader. Det har klagats öfver att redan under nuvarande förhållanden de minderåriga hemfalla åt sysslolöshet. Genom bestämmelserna i den föreslagna lagen skulle nu berörda olägenhet antagligen ännu skarpare framträda.

Att döma af föredragande departementschefens motivering till åldersbestämmelsen i förevarande § skulle denna bestämmelse i viss mån hafva till ändamål att främja undervisningens utveckling. Flera representanter för folkskolan hafva äfven i sina yttranden öfver kommitténs betänkande framhållit, att skyddslagstiftningen borde genom inskränkningar i rätten att använda minderåriga till arbete bana väg för en förbättrad skolundervisning. Hur önskvärd en dylik förbättring än kan vara, lär det emellertid enligt utskottets uppfattning vara skollagstiftningens sak att gå i spetsen, när det gäller skolväsendets utveckling.

Af nu anförda skäl har utskottet funnit sig böra föreslå en återgång i vissa delar till kommitténs förslag. Åldersgränsen i afseende å handeln och den handtverksmässiga industrien, d. v. s. som ej bedrifves i den omfattning, som angifves i 15 §, skulle alltså, i öfverensstämmelse för öfrigt med hvad för närvarande är föreskrifvet, förläggas till fyllda 12 år. För manliga minderåriga skulle åldersgränsen i afseende å den fabriksmässiga industrien, d. v. s. den verksamhet som afses i 15 §, i likhet med hvad kommittén föreslagit, fastställas till fyllda 13 år. Beträffande andra slag af verksamhet än handel och industri hade kommittén, såsom förut antydts, ej föreslagit någon åldersgräns. Utskottet har ansett, att minderårigas användande i sådan verksamhet lämpligen kunde vara underkastad samma åldersbestämmelse, som skulle gälla för handeln och handtverket, eller att den minderåriga skall hafva fyllt 12 år.

Hvad slutligen angår användandet af kvinnliga minderåriga inom den fabriksmässiga industrien har utskottet funnit sig böra biträda herrar Söderbergs och Erikssons yrkande. De hygieniska vådorna af fabriksarbetet påkalla nämligen otvifvelaktigt starkare restriktioner med hänsyn till de kvinnliga än de manliga minderåriga. Dels torde de förra i vissa afseenden vara ömtåligare än de senare, och dels äro den kvinnliga ungdomens hälsa och kroppsutveckling af särskild betydelse ur rashygienisk synpunkt — förhållanden som för öfrigt redan kommit till beaktande i vår lagstiftning genom lagen angående förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag.

Äfven i flera af de yttranden, som afgifvits till kommittén af besiktningsläkarna för minderåriga arbetare, betonas önskvärdheten af skärpta villkor för användandet af kvinnliga minderåriga. Till hvad nu är sagdt kommer, att i afseende å de kvinnliga minderåriga gäller icke, eller åtminstone på långt när ej med samma styrka, det förhållande, som häröfvan anförts såsom skäl mot höjd åldersgräns, eller den påtvungna sysslolösheten efter skolarbetets slut. För flickorna torde nämligen alltid finnas tillfälle till husligt arbete, vare sig i hemmet eller hos främmande husbönder. Någon tids sådant arbete skulle dessutom otvifvelaktigt vara af stor nytta till motverkande af den betänkliga okunnighet i afseende å husliga göromål, som nu lär råda bland våra industriarbeterskor.

Förutsättningen beträffande afslutad skolgång har utskottet, i olikhet med hvad kommittén föreslagit, ansett böra äga allmängiltig räckvidd. Med hänsyn till denna förutsättnings stora principiella betydelse har utskottet trots det vara lämpligt att gifva bestämmelsen därom, såsom den grundläggande betingelsen för minderårigas användande, plats före åldersbestämmelserna. Till motverkande af att målsman, för att tidigare få minderårig i arbete, skulle utverka tillstånd för den minderåriga att sluta skolan utan att hafva genomgått den bestämda lärokursen, har med betingelsen om sådant tillstånd förbundits den inskränkning, att tillståndet skall vara meddeladt, efter det den minderåriga fyllt 13 år. Begränsningen af de minderårigas användande till arbete under ferietid till högst 4 månader af året har utskottet ej funnit skäl bibehålla. Denna begränsning torde nämligen ej hafva mycket skäl för sig från skyddssynpunkt, och antagligen skulle den ej heller komma att i någon afsevärdare mån motverka den s. k. halftidsläsningen, då denna form af undervisning hufvudsakligen förekommer i sådana trakter, där det finnes föga tillgång till arbete, hvarå lagen skulle hafva tillämpning.

10 §.

I anledning af det af herrar Söderberg och Eriksson framställda yrkandet, att orden »skäligen kan anses» i paragrafens förra stycke måtte uteslutas, har utskottet föreslagit att ordet »skäligen» utelämnas.

Herr Vennersten har i sin motion yrkat, att åt det senare stycket af 10 § måtte gifvas följande affattning: »Minderårig skall lämnas erforderlig ledighet för deltagande i kurs för religionsundervisning. Minderårig, som icke fyllt femton år, skall lämnas erforderlig ledighet för deltagande i sådan yrkes- eller fortsatt skolundervisning, som helt eller delvis bekostas af staten eller kommun.»

Såsom skäl för nu angifna ändringsyrkande åberopas i hufvudsak, att det generella åläggandet för arbetsgifvaren att gifva ledighet åt sina minderåriga arbetare, när de ville begagna sig af här ifrågavarande yrkes- eller skolundervisning, skulle kunna medföra svåra rubbningar af driften, särskildt inom bomullsspinnerierna, där den minderåriga arbetskraften är mycket starkt företrädd.

Utskottet har emellertid tillstyrkt Kungl. Maj:ts förslag under den förutsättning, att stat och kommuner vid ordnandet af här ifrågavarande undervisning taga behörig hänsyn till industriens intressen, enär bestämelsen eljest skulle kunna förorsaka arbetsgifvarna olägenheter genom att inverka störande på arbetets jämna gång.

Då undervisningen sålunda antagligen sällan skulle komma att äga rum å sådan tid, att ledighet för dess begagnande blefve erforderlig, har det synts utskottet, som om snarare föreskriften i 13 § b), om skyldighet för arbetsgifvaren att afkorta arbetstiden med hänsyn till undervisningstiden, än andra stycket af 10 § skulle gifva anledning till härofvän berörda farhåga. I enlighet härmed och då vidare föreskriften i 13 § b) förnämligast torde vara påkallad i afseende å de yngre åldersklasserna, som lättast utsättas för öfveranstängning, har utskottet trott sig lämpligen kunna tillmötesgå herr Vennerstens yrkande på det sätt, att det, lämnande 10 §:ns andra stycke oförändradt, åt 13 § b) föreslår följande, ändrade affattning: »Deltager den minderåriga med arbetsgifvarens vetskap i kurs för sådan undervisning, som i 10 § omförmåles, vare arbetsgifvaren, där den minderåriga ej fyllt femton år, skyldig så begränsa den minderåriges arbetstid» etc.

11 §.

Herrar Söderbergs och Erikssons yrkande, att åldersgränsen i afseende å arbete under jord i stenbrott eller grufva skulle höjas till sexton år, har utskottet icke ansett sig kunna biträda. En dylik ytterligare höjning skulle nämligen, såsom äfven kommittén framhållit, antagligen medföra afsevärda olägenheter med hänsyn till såväl möjligheten för de minderåriga att skaffa sig arbetsförtjänst i grufsamhällena som grufarbetarstammens rekrytering.

13 §.

a).

I herr Vennerstens motion påyrkas, att första stycket af detta moment måtte erhålla följande lydelse: »Den minderåriges arbetstid må ej öfverskrida tio timmar af dygnet eller sextio timmar i veckan».

Såsom skäl för detta yrkande, som innebär, att jämväl 13-åringarna, hvilkas dagliga arbetstid i Kungl. Maj:ts förslag begränsats till 8 timmar, skulle få användas 10 timmar af dygnet, anföres väsentligen, att det inom de flesta fabriksindustrier och särskildt vid bomullsspinnerierna skulle möta synnerligen stora svårigheter att låta de minderåriga arbeta kortare tid än de vuxna, emedan de senare för sitt arbete vore beroende af de förra. Kommittén hade äfven på nu anförda skäl föreslagit en arbetstid af 10 timmar för 13-åringarna. Häremot reserverade sig emellertid halfva antalet af kommitténs ledamöter under yrkande på ifrågavarande arbetstids begränsning till 8 timmar, och detta yrkande har sedan, på tillstyrkan såväl af medicinalstyrelsen som kommerskollegium, upptagits af Kungl. Maj:t.

Utskottet vill ej bestrida, att föreskriften om kortare arbetstid för 13-åringarna kan medföra någon olägenhet för vissa industrier. De skäl, som från hygienisk synpunkt anförts mot att låta barnen redan vid deras första intagande i fabriker utvärda så lång arbetstid, hafva emellertid syntts så tungt vägande, att utskottet funnit sig ej kunna biträda motionärens yrkande.

Med hänsyn till den i 9 § föreslagna 12-årsgränsen har utskottet funnit sig föranlåtet att i förevarande moment tillfoga en begränsning i enlighet med kommitténs förslag af arbetstiden för 12-åringarna.

b).

För detta moment har utskottet på skäl, som angifvits under 10 §, föreslagit en i viss mån ändrad affattning.

d).

Mot bestämmelserna i lagförslaget 13 § d) ha starka betänkligheter framförts, i det man ansett berörda bestämmelser allt för snävt kringskära möjligheten för de minderåriga att vinna nödig utbildning inom vissa industrier, bland hvilka man särskildt framhållit järnhandteringen. Utskottet har emellertid icke ansett dessa betänkligheter påkalla någon ändring af lagförslaget, då det tillfälle, som genom 16 § beredts Kungl. Maj:t att genom undantagsbestämmelser taga hänsyn till nu afsedda förhållanden ej, då arbetets natur så påkallar, torde lämnas obegagnadt.

På de grunder, som anförts i herrar Söderbergs och Erikssons yrkande, har utskottet emellertid ansett den i detta moment angifna åldersgränsen böra höjas till 16 år.

16 §.

Herrar Söderberg och Eriksson hafva hemställt, att denna paragraf måtte utgå. Onekligen måste den form af nattarbete, hvartill förevarande paragraf skulle bereda möjlighet eller med indelning på två skiftlag, anses innebära vissa vådor för de minderåriga, men å andra sidan skulle ett frångående af denna, nu i regel använda skiftindelning för flera af våra största industrigrenar medföra betydande svårigheter. Med hänsyn härtill har utskottet endast föreslagit, att åldersgränsen måtte höjas till 16 år.

Herr Nilsson har i sin motion hemställt, att i den föreslagna lagen måtte införas en paragraf af väsentligen samma innehåll som 14 § i kommitténs lagförslag. Utskottet, som ej förbisett det från skydds-synpunkt betydelsefulla syftet med motionen, kan emellertid, i öfverensstämmelse med kommerskollegium, ej finna det fullt lämpligt att i en lag med den allmängiltiga och grundläggande karaktär som den föreslagna införa en del förbud mot minderårigas användande till speciella sysselsättningar — förbud som otvifvelaktigt behöfva noga preciseras samt ofta ändras och kompletteras för att följa teknikens utveckling. Någon lucka i skyddslagstiftningen för de minderåriga vid den tid, när de nu på ifrågavarande område befintliga bestämmelserna upphöra att gälla, torde ej heller kunna befaras, då Kungl. Maj:t ej lär underlåta att med stöd af 17 § i behörig tid utfärda nödiga föreskrifter i ämnet.

19 §.

Bestämmelsen om barnsängshvila har i den föreslagna lagen formulerats med tanke på att obligatorisk moderskapsförsäkring skulle vara införd vid tiden för lagens ikraftträdande. Då detta numera icke är att förvänta, har utskottet funnit sig böra föreslå en återgång i väsentliga delar till kommitténs förslag till bestämmelse om sådan hvila. Dock har utsträckningen till sex veckor ansetts böra bibehållas såsom den normala tidslängden för barnsängshvilan. Rätten för arbeterskan att få ledigt de två veckorna före nedkomsten har jämväl bibehållits.

I herr Åkermans tvenne motioner hemställes, *dels* »att Kungl. Maj:ts förslag till lag om arbetarskydd måtte i hvad angår bestämmelserna om barnsängshvila för kvinnor, anställda inom den fabriksmässiga industrien, blifva af Riksdagen kompletteradt med stadganden, som tillförsäkra kvinnan en moderskapshjälp af statsmedel med 2 kronor per söckendag under tiden för åtnjuten barnsängshvila, dock högst under sex veckor», och *dels* »att Riksdagen ville bevilja ett förslagsanslag för år 1913 till ett belopp af 260,000 kronor för bestridande af kostnaderna för den föreslagna moderskapshjälpen.»

Ehuru syftemålet med herr Åkermans motioner otvifvelaktigt måste anses behjärtansvärdt, har utskottet likväl ej funnit sig kunna tillstyrka de däri framställda yrkandena.

21 §.

Med hänsyn till att den förutsättning beträffande moderskapsförsäkring, hvartill första stycket af denna paragraf anknyter sig, för närvarande, såsom redan framhållits, ej är att räkna med, har detta stycke ansetts böra uteslutas.

23 §,

I stycket rörande underinspektörernas tillsyn har, till vinnande af öfverensstämmelse med sista stycket i 1 §, bestämningen till de maskinella hjälpmedlen ansetts böra uteslutas.

28 §.

Herrar Söderberg och Eriksson hafva yrkat, att sista punkten i denna paragraf måtte utgå. Då den påyrkade förändringen enligt utskottets uppfattning skulle innebära en väl långt drifven stränghet, har utskottet inskränkt sig till att genom en omformulering begränsa den i sista punkten angifna möjligheten till eftergift att gälla allenast i afseende å sådana företag, som icke äro underkastade tillsyn af tillsynsorganet i fråga.

29 §.

I herrar Söderbergs och Erikssons motion påyrkas, att orden »efter tillsägelse hos vederbörande arbetsgifvare eller hans ställföreträdare å arbetsstället» måtte utgå. Visserligen lär denna föreskrift, efter hvad yrkesinspektörerna meddelat kommittén, icke tillämpas på sådant sätt, att inspektionsbesöken på förhand anmälas till arbetsgifvaren, men då föreskriften möjligen kunde så misstolkas, har ändring i förevarande

afseende funnits tillrådlig. Med hänsyn till att ett flertal förpliktelser, som lagen ålägger arbetsgifvaren, hvila på den förutsättningen, att arbetsgifvaren erhållit kännedom om tillsynsorganets närvaro å arbetsstället, har utskottet emellertid ej ansett sig kunna biträda motionärernas yrkande utan har i stället föreslagit en sådan omformulering af paragrafens början, att däraf tydligt bör framgå, att ifrågavarande anmälningsskyldighet inträder först, när tillsynsorganet redan befinner sig vid arbetsstället.

30 §.

Andra styckets början har underkastats en redaktionell förändring, i det orden »i densamma icke införda» ansetts böra uteslutas.

31 §.

I första satsen af denna paragraf har utskottet efter »arbetsställe» ansett sig böra infoga orden »inom sig», hvilka ord förekomma i kommitténs förslag och förmodligen blifvit utelämnade af förbiseende; åtminstone har ej någon anledning till deras uteslutande blifvit anford. Uti paragrafens andra punkt har företagits en mindre förändring af redaktionell innebörd.

Herrar Söderberg och Eriksson hafva påyrkat, att till förevarande paragraf måtte fogas följande tillägg: »Dessa ombud äga äfven på framställning hos arbetsgifvaren taga del af inspektionsförrättarens enligt 30 § meddelade anvisningar, råd och föreskrifter». Utskottet, som funnit det tvifvelaktigt, om det vore fullt lämpligt, att arbetarnas ombud för erhållande af här ifrågavarande upplysningar skulle vända sig till arbetsgifvaren, har föreslagit att åt det påyrkade tillägget gifva följande affattning: »Det åligger vederbörande tillsyningsman att på begäran af sådant ombud kostnadsfritt lämna afskrift af anvisning eller råd, som skriftligen meddelats beträffande arbetsstället».

32 §.

I betraktande af att den i första stycket af denna paragraf föreskrifna skyldigheten att föra förteckning öfver minderåriga arbetare otvifvelaktigt i många fall för de mindre arbetsgifvarna skulle förefalla mycket besvärande, och då denna skyldighet dessutom med hänsyn till dessa arbetsgifvares ringa antal arbetare måste anses föga påkallad, har utskottet inskränkt denna skyldighet till att gälla endast arbetsgifvare, hvilken använder minderårig i sådant arbete, som angifves i 15 §.

40 §.

Med anledning af den på hemställen af lagrådet vidtagna ändringen, att förbudet mot att för läkarbetyg, som afses i 15 §, fordra högre betalning än 1 krona 50 öre, uteslutits såsom varande af administrativ natur, anser utskottet sig böra uttala den förväntan, att Kungl. Maj:t vid fastställande af afgift för sådant läkarbetyg ej måtte öferskrida nyssnämnda belopp.

42 §.

Herrar Söderberg och Eriksson hafva föreslagit, att det i denna paragraf för förseelse af arbetsgifvare angifna lägsta bötesbeloppet, 10 kronor, måtte höjas till 50 kronor. Emellertid torde böterna i praktiken gemenligen bestämmas med vederbörlig hänsyn till antalet af de minderåriga eller kvinnor, som berörts af förseelsen. Då vid dylikt förhållande bötesbeloppet för svårare fall torde utdömas tämligen högt och paragrafens senare stycke dessutom bereder tillgång till ett kraftigt medel mot fortsatta förseelser, har utskottet ej funnit den föreslagna höjningen nödvändig.

45 §.

Jämväl i afseende å denna paragraf har af herrar Söderberg och Eriksson föreslagits en höjning af det lägsta bötesbeloppet till 50 kronor. Ehuru det kan synas, som om skäl ej saknades för en sådan höjning, har utskottet ej ansett sig böra biträda motionärernas förslag, då strafflatituden i förevarande paragraf uppenbarligen fastställts i syfte att vinna öfverensstämmelse med straffbestämmelserna för jämförliga öfverträdelser inom den allmänna strafflagens område.

52 §.

I paragrafens bestämmelse om begränsning af det straffansvar, som Konungen i här afsedda fall skulle äga att fastställa, lämnas ej någon föreskrift beträffande bötesstraff. Då strafflagens begränsning af bötesbeloppet ej torde gälla härvidlag och ingen anledning finnes att för förseelser mot de af Konungen med stöd af lagen utfärdade

föreskrifter skulle krävas något annat bötesmaximum än som finnes bestämdt för förseelser mot lagen, har i förevarande paragraf insatts en begränsning af högsta bötesbeloppet till 500 kronor.

På grund af hvad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

att Riksdagen, med afslag å herrar Åkermans och Nilssons motioner, måtte i anledning af Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition samt de af herrar Lindley, Söderberg och Eriksson samt Vennersten väckta motioner, antaga följande förslag till

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Lag om arbetarskydd.

Häri genom förordnas som följer:

Lagens tillämpningsområde.

1 §.

Denna lag äger tillämpning å hvarje rörelse, industriell eller icke, hvori arbetare användes till arbete för arbetsgifvares räkning, så ock å hus-, väg- eller vattenbyggnad, vattenafledning eller annat dylikt särskildt arbetsföretag, hvori arbetare på sådant sätt användes.

Från lagens tillämpning undantagas dock

a) arbete, som utföres i arbetarens hem eller eljest under sådana för-

1 §.

Denna lag äger tillämpning å hvarje rörelse, industriell eller icke, hvori arbetare användes till arbete för arbetsgifvares räkning, så ock å hus-, väg- eller vattenbyggnad, vattenafledning eller annat dylikt särskildt arbetsföretag, hvori arbetare på sådant sätt användes.

Från lagens tillämpning undantagas dock

a) arbete, som utföres i arbetarens hem eller eljest under sådana för-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

hållanden, att det ej kan anses tillkomma arbetsgifvaren att vaka öfver arbetets anordnande,

b) arbete, som utföres af medlem af arbetsgifvarens familj, samt

c) arbete, som utföres af sjöfolk och är att hänföra till skeppstjänst, ehvad arbetet utföres ombord eller icke.

Beträffande arbete inom jordbruket skall denna lag äga tillämpning allenast i hvad den åsyftar att förekomma olycksfall vid användande af maskinella hjälpmedel för tillvaratagande, utvecklande eller tillgodogörande af mekanisk kraft, kreatursvandringar därunder inbegripna, eller vid användande af sådana ångpannor, kokare eller andra kärl under tryck, som genom explosion kunna förorsaka olycksfall.

(Utskottets förslag.)

hållanden, att det ej kan anses tillkomma arbetsgifvaren att vaka öfver arbetets anordnande,

b) arbete, som utföres af medlem af arbetsgifvarens familj, samt

c) arbete, som utföres af sjöfolk och är att hänföra till skeppstjänst, ehvad arbetet utföres ombord eller icke.

Beträffande arbete inom jordbruket skall denna lag äga tillämpning allenast i hvad den åsyftar att förekomma olycksfall vid användande af maskinella hjälpmedel eller sådana ångpannor, kokare eller andra kärl under tryck, som genom explosion kunna förorsaka olycksfall.

2 §.

I denna lag förstås med arbetare enhvar, som utför arbete för annans räkning utan att i förhållande till denne vara att anse såsom själfständig företagare, och med arbetsgifvare enhvar, för hvilkens räkning arbete utföres af sådan arbetare, utan att mellan dem står någon tredje person, hvilken såsom själfständig företagare åtagit sig att ombesörja arbetets utförande.

Föreskrifter till förekommande af olycksfall och ohälsa i arbete.

3 §.

Arbetsgifvare är pliktig iakttaga allt, som i afseende å arbetslokaler, maskiner och redskap eller eljest med hänsyn till arbetets natur skäligen kan anses af nöden för att skydda hos honom sysselsatta arbetare mot olycksfall och ohälsa i arbetet.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Det åligger arbetarna att iakttaga tillbörlig försiktighet och jämväl i öfrigt låta sig angeläget vara att, i hvad på dem ankommer, medverka till förekommande af olycksfall och ohälsa i arbetet.

4 §.

Till förekommande af olycksfall i arbetet skall af arbetsgifvare särskildt iakttagas:

a) Å ställen, där arbetarna äro utsatta för fara att skadas genom fall eller genom nedstörtande föremål, skola, i den mån arbetets natur sådant medgifver, nödiga skyddsinrättningar anordnas, såsom att golföppningar, ställningar, gallerier, hissar och dylikt förses med betryggande hägnad samt att ledstänger anbringas i trappor.

b) Hissar, kranar, hängbanor och andra därmed jämförliga transportanordningar skola underkastas besiktning och profning på sätt, som kan anses betryggande; och skall, *där det utan större olägenhet låter sig göra*, å dem finnas på lämpligt ställe tydligt angifvet den bärighet i vikt, hvarför de vid senaste besiktning godkänts, jämte dagen för denna besiktning äfvensom, då de äro afsedda för persontrafik, det antal personer, som utan fara kan på en gång begagna dem.

b) Hissar, kranar, hängbanor och andra därmed jämförliga transportanordningar skola underkastas besiktning och profning på sätt, som kan anses betryggande; och skall å dem finnas på lämpligt ställe tydligt angifvet den bärighet i vikt, hvarför de vid senaste besiktning godkänts, jämte dagen för denna besiktning äfvensom, då de äro afsedda för persontrafik, det antal personer, som utan fara kan på en gång begagna dem. *Ställningar och dylikt skola erbjuda tillfredsställande säkerhet.*

c) Kar, bassänger och andra öppna kärl, hvilka med hänsyn till läge och innehåll eller djup medföra fara, skola, därest så lämpligen kan ske, vara behörigen kringgårdade.

d) För arbetarnas räddande vid eldsvåda skola sådana åtgärder träffas, som med hänsyn till arbetets natur, arbetslokalens belägenhet och beskaffenhet samt arbetarnas antal kunna anses tillfyllestgörande, såsom anbringande af lätt öppnade utgångar och fönster, säkerhetsstegar, brandsäkra trappor och dylikt.

e) Gångar i arbetslokaler skola vara så breda och höga, att arbetarna icke utsättas för att skadas af i gång varande maskiner. Golf i arbetslokal skall, särskildt i närheten af farliga maskiner och å

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

andra farliga platser, hållas i sådant skick, att arbetarna ej utsättas för att snafva eller halka.

f) Motor skall, där den ej uppställs i särskildt rum utan har sin plats i arbetslokalen, inhägnas eller anbringas så, att de arbetare, åt hvilka dess skötsel icke är anförtrodd, ej utsättas för att komma i beröring med dess rörliga delar.

g) Maskiner och transmissioner, som medföra fara för arbetarna, skola kringgärdas eller eljest så anordnas, att såvidt möjligt den med dem förbundna fara undanröjes, *hvarjämte dessa inrättningar, när de äro i gång, skola å ställen, där arbetarna äro utsatta för att med dem komma i beröring, vara så belysta, att de kunna tydligt urskiljas.*

g) Maskiner och transmissioner, som medföra fara för arbetarna, skola kringgärdas eller eljest så anordnas, att såvidt möjligt den med dem förbundna faran undanröjes.

h) Elektriska apparater och ledningar skola vara så anordnade, att arbetarna icke utsättas för fara att skadas genom elektrisk ström.

i) Innan transmission sättes i gång, skall detta på förut bekantgjordt sätt tillkännagifvas i hvarje arbetslokal, dit drifkraft förmedelst transmissionen öfverföres. Inom hvarje arbetslokal skola tillfredsställande anordningar vara vidtagna i ändamål att kunna så skyndsamt som möjligt stanna i lokalen befintlig hufvudtransmission eller, där flera sådana finnas, enhvar af dem.

i) Innan transmission sättes i gång, skall detta på förut bekantgjordt sätt tillkännagifvas i hvarje arbetslokal, dit drifkraft förmedelst transmissionen öfverföres. Inom hvarje arbetslokal skola tillfredsställande anordningar vara vidtagna i ändamål att kunna så *hastigt* som möjligt stanna i lokalen befintliga hufvudtransmissioner.

k) Arbetsmaskin med hastig rörelse skall såvidt möjligt vara försedd med inrättning ej mindre för dess hastiga stannande än äfven till förhindrande af oafsiktig igångsättning.

k) Arbetsmaskin, *som medför fara för arbetarna*, skall såvidt möjligt vara försedd med inrättning ej mindre för dess hastiga stannande än äfven till förhindrande af oafsiktig igångsättning.

Svänghjul, remskifvor och andra roterande maskindelar må icke gifvas annan belastning eller större hastig-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

het, än att de därvid erbjuda tillfredsställande säkerhet.

l) För till- och fränslagning af transmissionsrem eller -lina skall, där sådan åtgärd är förenad med fara, finnas ändamålsenlig anordning.

m) Därest maskin eller transmission måste rengöras eller smörjas, medan den är i gång, skola, i den mån sådant är möjligt, åtgärder vara vidtagna till förekommande af olycksfall.

m) Därest maskin eller transmission måste rengöras eller smörjas, medan den är i gång, skola, där sådant är möjligt, åtgärder vara vidtagna till förekommande af olycksfall.

n) Sådan ångpanna, kokare eller annat kärl under tryck, som genom explosion kan förorsaka olycksfall, skall med hänsyn till material, konstruktion och utrustning erbjuda betryggande säkerhet och för den skull underkastas besiktning och profning på sätt, som för utrönande af dess säkerhet i berörda afseenden kan anses tillfyllestgörande.

o) *Tillfredsställande belysning skall finnas anordnad.*

p) (o) Vid förflyttning af tunga föremål skall tillses, att arbetet ordnas och ledes på betryggande sätt samt att för arbetet använda redskap erbjuda tillräcklig säkerhet.

p) Till arbete, där bristande kunskap eller färdighet måste anses medföra fara för olycksfall, må arbetare ej användas, med mindre han visat erforderlig skicklighet eller honom lämnas nödig undervisning och ledning.

q) Till arbete, där bristande kunskap eller färdighet måste anses medföra fara för olycksfall, må arbetare, som saknar nödig erfarenhet, ej användas, med mindre honom lämnas *erforderlig* undervisning och ledning.

5 §.

Till förekommande af ohälsa i följd af arbetet skall af arbetsgifvare särskildt iakttagas:

a) I sluten arbetslokal skall finnas tillräckligt luftutrymme, i regel ej understigande tio kubikmeter för hvarje där sysselsatt arbetare, jämte erforderlig, lämpligt anordnad luftväxling.

a) I sluten arbetslokal skall finnas tillräckligt luftutrymme, i regel ej understigande tio kubikmeter för hvarje där sysselsatt arbetare, jämte erforderlig, lämpligt anordnad luftväxling.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Vid arbete under jord skall, där luften är utsatt för att förskämmas, erforderlig luftväxling finnas anordnad.

b) Arbetet skall äga rum vid tillräcklig och tjänlig belysning samt så lämplig värmegrad, som arbetets natur och platsen för detsamma skäligen medgifva.

c) Verksamma anordningar skola, i den mån arbetets natur det medgifver, vidtagas för att hindra damm, gaser eller ångor att i arbetslokal spridas i en för arbetarnas hälsa skadlig mängd.

d) Explosionsmotor, gasgenerator eller till sådan hörande reningsapparat må icke uppställas i arbetslokal, med mindre lokalen är så stor och luftig eller motorn, generatoren eller reningsapparaten så väl inbyggd, att besvärande ansamling af gas ej genom dess användande kan uppkomma i lokalen.

e) Tiden för arbetares användande till särskildt hälsofarlig sysselsättning skall tillbörligen inskränkas.

f) Renlighet skall iakttagas med hänsyn såväl till arbetslokaler som till maskiner och redskap. Dammspridande sopning skall så vidt möjligt undvikas i arbetslokal, där arbetet pågår. I arbetslokal bör finnas nödigt antal spottkärl af lämplig beskaffenhet.

g) Sysselsättes å ett och samma ställe samtidigt och på stadigvarande sätt ett större antal arbetare, böra dessa på sätt, som kan anses tillfredsställande med hänsyn till antal, fördelning på kön och arbetets natur, å eller invid arbetsstället äga tillgång till tvätt- och dricksvatten samt afträden äfvensom lämplig plats för ombyte och förvaring af kläder; därjämte böra de af arbetarna, som icke äro bosatta i närheten af arbetsstället, såvidt möjligt därstädes äga tillgång till lämplig plats för intagande af

c) Verksamma anordningar skola, i den mån arbetets natur det medgifver, vidtagas för att hindra damm, gaser, rök eller ångor att i arbetslokal spridas i en för arbetarnas hälsa skadlig mängd.

g) Sysselsättes å ett och samma ställe samtidigt och på stadigvarande sätt ett större antal arbetare, böra dessa på sätt, som kan anses tillfredsställande med hänsyn till antal, fördelning på kön och arbetets natur, å eller invid arbetsstället äga tillgång till tvätt- och dricksvatten samt afträden äfvensom lämplig plats för ombyte, förvaring och, där så erfordras, torkning af kläder; därjämte böra de af arbetarna, som icke äro bosatta i närheten af arbetsstället, såvidt möjligt därstädes äga tillgång till

(Kungl. Maj:ts förslag.)

måltider samt lägenhet att värma medförd mat.

(Utskottets förslag.)

lämplig plats för intagande af måltider samt lägenhet att värma medförd mat.

h) Till lämnande af den första hjälpen vid olycksfall skola finnas vidtagna sådana anordningar, som kunna anses erforderliga med hänsyn till arbetets beskaffenhet.

i) Arbetet bör, där dess natur det medgifver, så anordnas, att arbetarna komma i åtnjutande af erforderlig söndagshvila.

6 §.

Där så finnes nödigt, skola i arbetslokal eller å annan lämplig plats anslås föreskrifter om hvad arbetarna böra iakttaga för att undvika olycksfall och ohälsa i arbetet. Vederbörande yrkesinspektör eller bergmästare är pliktig att på framställning af arbetsgifvare granska förslag till dylika föreskrifter.

Å särskildt farliga ställen skola anbringas anslag, som uppmana till synnerlig försiktighet.

Arbetarna skola ställa sig till noggrann efterrättelse nu omförmälda föreskrifter och uppmaningar.

7 §.

Finnes för tillämpningen af 3 § i afseende å visst slag af sysselsättning eller användande af visst slag af maskin, redskap eller arbetslokal behof af närmare föreskrifter, ankommer på Konungen att utfärda sådana föreskrifter.

Särskilda föreskrifter rörande minderårigas användande i arbete.

8 §.

Med minderårig förstås i denna lag den, som är under aderton år, och med arbetstid den tid, hvarunder arbetet pågår, raster icke inbegripna.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

9 §.

Minderårig må icke användas i arbete, förr än den minderårige fyllt tretton år. Ej heller må minderårig användas i arbete, förr än den minderårige inhämtat den för folkskolan bestämda lärokursen eller däremot svarande kunskaper och färdigheter eller erhållit behörigt tillstånd att lämna folkskolan; dock skall denna föreskrift icke utgöra hinder för den minderåriges användande till arbete å ferietid under högst fyra månader af året.

10 §.

Arbetsgifvare må icke använda minderårig i arbete på sådant sätt, att den minderåriges användande *skäligen* kan anses medföra fara för olycksfall eller för öfveransträngning eller annan menlig inverkan på den minderåriges hälsa eller kroppsutveckling eller för den minderårige innebära våda i sedligt afseende.

Minderårig skall lämnas erforderlig ledighet för deltagande i kurs för religions- eller sådan yrkes- eller fortsatt skolundervisning, som helt eller delvis bekostas af staten eller kommun.

9 §.

Minderårig må icke användas i arbete, förr än den minderårige inhämtat den för folkskolan bestämda lärokursen eller däremot svarande kunskaper och färdigheter eller efter fyllda tretton år erhållit behörigt tillstånd att lämna folkskolan; dock skall denna föreskrift icke utgöra hinder för den minderåriges användande till arbete å ferietid.

I sådant arbete, som i § 15 säges, må minderårig icke användas, förr än den minderårige fyllt tretton eller, där fråga är om minderårig af kvinnkøn, fjorton år; i annat arbete må minderårig icke användas före fyllda tolf år.

10 §.

Arbetsgifvare må icke använda minderårig i arbete på sådant sätt, att den minderåriges användande kan anses medföra fara för olycksfall eller för öfveransträngning eller annan menlig inverkan på den minderåriges hälsa eller kroppsutveckling eller för den minderårige innebära våda i sedligt afseende.

Minderårig skall lämnas erforderlig ledighet för deltagande i kurs för religions- eller sådan yrkes- eller fortsatt skolundervisning, som helt eller delvis bekostas af staten eller kommun.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

11 §.

Minderårig under femton år må icke användas till arbete under jord i stenbrott eller grufva.

12 §.

Minderårig, som användes till kringförande af varor, uträttande af bud eller ärenden eller till arbete i handel, skall åtnjuta oafbruten ledighet från arbetet under minst elfva timmar hvarje dygn, och skall tiden mellan kl. 10 e. m. och kl. 5 f. m. ingå i denna ledighet.

13 §.

Beträffande minderårigs användande till bergverks-, bruks-, fabriks-, handtverks- eller annat industriellt arbete eller till byggnadsarbete, ändå att det ej är att hänföra till industriellt arbete, skola gälla följande bestämmelser:

a) Den minderåriges arbetstid må ej öfverskrida för minderårig under fjorton år åtta timmar af dygnet eller fyrtioåtta timmar i veckan och för annan minderårig tio timmar af dygnet eller sextio timmar i veckan.

Då natur- eller olyckshändelse afbrutit arbetets regelbundna gång, må eftergift från här gifna bestämmelser kunna beträffande minderårig, som fyllt fjorton år, meddelas af vederbörande yrkesinspektör eller bergmästare för högst en månad och af yrkesinspektionens chefsmyndighet för högst fyra månader.

b) Deltager den minderåriga med arbetsgifvarens vetskap i kurs

a) *Den minderåriges arbetstid må ej öfverskrida, för minderårig under tretton år sex timmar af dygnet eller trettiosex timmar i veckan, för minderårig, som fyllt tretton men ej fjorton år, åtta timmar af dygnet eller fyrtioåtta timmar i veckan och för annan minderårig tio timmar af dygnet eller sextio timmar i veckan.*

Då natur- eller olyckshändelse afbrutit arbetets regelbundna gång, må eftergift från här gifna bestämmelser kunna beträffande minderårig, som fyllt fjorton år, meddelas af vederbörande yrkesinspektör eller bergmästare för högst en månad och af yrkesinspektionens chefsmyndighet för högst fyra månader.

b) Deltager den minderåriga med arbetsgifvarens vetskap i kurs

(Kungl. Maj:ts förslag.)

för sådan undervisning, som i 10 § omförmäles, vare arbetsgifvaren skyldig så begränsa den minderåriges arbetstid, att sammanlagda undervisnings- och arbetstiden för dygn ej öfverstiger den i a) af denna § medgifna arbetstid.

c) Den minderåriges arbete där arbetets natur det medgifver, Under rasterna må den minderåriga ej tillåtas att uppehålla sig i arbetslokal, där till följd af arbetets beskaffenhet luften är förorenad af ämnen, hvilka äro skadliga för hälsan; åliggande det, där så är förhållandet, arbetsgifvaren att anvisa lämpligt annat rum, hvarest den minderåriga kan under rasterna vistas och intaga sina måltider.

d) Den minderåriga må icke användas till arbete å tid mellan kl. 7 e. m. och kl. 6 f. m.; dock må minderårig af mankön, hvilken fyllt femton år, användas till arbete å tid, som nu är nämnd, där hans arbetstid är begränsad till högst åtta timmar af dygnet och arbetet icke oftare än under hvar tredje vecka infaller å tid mellan kl. 11 e. m. och kl. 5 f. m.

(Utskottets förslag.)

för sådan undervisning, som i 10 § omförmäles, vare arbetsgifvaren, *där den minderåriga ej fyllt femton år*, skyldig så begränsa den minderåriges arbetstid, att sammanlagda undervisnings- och arbetstiden för dygn ej öfverstiger den i a) af denna § medgifna arbetstid.

skall afbrytas genom lämpliga och, regelbundet återkommande raster. Under rasterna må den minderåriga ej tillåtas att uppehålla sig i arbetslokal, där till följd af arbetets beskaffenhet luften är förorenad af ämnen, hvilka äro skadliga för hälsan; åliggande det, där så är förhållandet, arbetsgifvaren att anvisa lämpligt annat rum, hvarest den minderåriga kan under rasterna vistas och intaga sina måltider.

d) Den minderåriga må icke användas till arbete å tid mellan kl. 7 e. m. och kl. 6 f. m.; dock må minderårig af mankön, hvilken fyllt *sexton* år, användas till arbete å tid, som nu är nämnd, där hans arbetstid är begränsad till högst åtta timmar af dygnet och arbetet icke oftare än under hvar tredje vecka infaller å tid mellan kl. 11 e. m. och kl. 5 f. m.

14 §.

Användes minderårig ej blott till sådant arbete, hvarå 12 eller 13 § äger tillämpning, utan jämväl till annat arbete för samma arbetsgifvares räkning, skola dessa arbeten gemensamt vara underkastade bestämmelserna i den af nämnda §§, som äger tillämpning å förstberörda arbete. Användes minderårig för samma arbetsgifvares räkning till såväl arbete, hvarå 12 §, som arbete, hvarå 13 § äger tillämpning, skola dessa arbeten äfvensom annat arbete, hvartill den minderåriga användes för arbetsgifvarens räkning, gemensamt vara underkastade bestämmelserna i 13 §. Under annat arbete inbegripes här äfven sådant arbete, hvarå denna lag eljest icke äger tillämpning.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

15 §.

Bedrifves industriellt arbete å ett arbetsställe i sådan omfattning, att för arbetet i regel användas minst tio arbetare eller drifkraft om minst fem effektiva hästkrafter eller ock minst fem arbetare jämte drifkraft om minst tre effektiva hästkrafter, må minderårig användas i arbetet allenast under villkor, att till arbetsgifvaren aflämnats intygsbok för den minderårige; skolande sådan bok vara utfärdad på sätt i 34 § föreskrifves och innehålla dels uppgift om den minderåriges fullständiga namn, födelseår och födelsedag samt, för det fall att fråga icke är om arbete endast under ferietid, intyg att den minderårige inhämtat den för folkskolan bestämda lärokursen eller däremot svarande kunskaper och färdigheter eller ock erhållit behörigt tillstånd att lämna folkskolan, dels ock läkarbetyg, utvisande att den minderårige icke företer sjuklighet, svaghet eller bristande kroppsutveckling eller, där så skulle vara förhållandet, att den minderårige icke kan anses komma att lida men af den sysselsättning, hvartill den minderårige användes. Sådant läkarbetyg, hvilket, då intygsboken aflämnas till arbetsgifvaren, ej må vara äldre än ett år, kan äfven utgöras af anteckning, som vid besiktning enligt 35 § införts i boken af besiktningsläkare.

16 §.

Beträffande sådant arbete, som i 15 § angifves och som af tekniska skäl måste oafbrutet fortgå såväl natt som dag eller tidvis måste forceras, må Konungen, i den mån så finnes af behovet påkalladt, för minderårig af mankön, hvilken fyllt femton år, meddela eftergift från det i 13 § d) gifna förbud utöfver hvad där medgifves.

16 §.

Beträffande sådant arbete, som i 15 § angifves och som af tekniska skäl måste oafbrutet fortgå såväl natt som dag eller tidvis måste forceras, må Konungen, i den mån så finnes af behovet påkalladt, för minderårig af mankön, hvilken fyllt sexton år, meddela eftergift från det i 13 § d) gifna förbud utöfver hvad där medgifves.

17 §.

Finnes minderårigs användande i visst slag af sysselsättning medföra synnerlig fara i något afseende, hvarom i 10 § första stycket förmäles, ankommer på Konungen att föreskrifva vissa villkor för minderårigs användande i sådan sysselsättning eller att minderårig ej må användas däri.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Särskilda föreskrifter rörande kvinnors användande i arbete.

18 §.

Kvinna må icke användas till arbete under jord i stenbrott eller grufva.

19 §.

Kvinna, som födt barn, må ej användas i sådant arbete, som 15 § angifver, förrän minst sex veckor förflutit, från det hon före sin nedkomst senast användts i dylikt arbete, och ej heller förr än medelst tillförlitligt intyg visats, att minst fyra veckor förflutit efter nedkomsten.

Företer kvinna, som användes i arbete af nämnda slag, intyg af läkare eller barnmorska, att hon med sannolikhet kan vänta sin nedkomst inom två veckor, må ledighet från arbetet ej förvägras henne.

Intyg, som föreskrifves i första stycket af denna §, skall förvaras af arbetsgifvaren, till dess vederbörande tillsynsorgan vid besök å arbetsstället tagit del af intyget.

19 §.

Kvinna, som födt barn, må icke användas i sådant arbete, som angifves i 15 §, under de sex första veckorna efter barnsörden, därest icke med läkarbetyg styrkes, att hon utan men för sig eller barnet tidigare kan börja arbetet.

Företer kvinnan, som användes i arbete af nämnda slag, intyg af läkare eller barnmorska, att hon med sannolikhet kan vänta sin nedkomst inom två veckor, må ledighet från arbetet ej förvägras henne.

20 §.

Kvinna, som själf ammar sitt barn, må ej förvägras erforderlig ledighet härför.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

21 §.

Är åt kvinnor, som användas i annat arbete, än 15 § angifver, understöd tillförsäkradt under sådan ledighet, som 19 § omförmåler, må Konungen föreskrifva, att hvad i sistnämnda § stadgas skall äga tillämpning jämväl beträffande dylika kvinnor.

Finnes kvinnas användande i visst slag af sysselsättning medföra synnerlig fara för olycksfall eller vara för kvinna synnerligen ansträngande eller hälsofarligt eller kunna för kvinna medföra synnerlig våda i sedligt afseende, ankommer på Konungen att föreskrifva vissa villkor för kvinnas användande i sådan sysselsättning eller att kvinna ej må användas däri.

21 §.

Finnes kvinnas användande i visst slag af sysselsättning medföra synnerlig fara för olycksfall eller vara för kvinna synnerligen ansträngande eller hälsofarligt eller kunna för kvinna medföra synnerlig våda i sedligt afseende, ankommer på Konungen att föreskrifva vissa villkor för kvinnas användande i sådan sysselsättning eller att kvinna ej må användas däri.

22 §.

Angående förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag är stadgad i särskild lag.

Om tillsyn å lagens efterlefnad m. m.

23 §.

Tillsyn å efterlefnaden af denna lag och med stöd af densamma meddelade föreskrifter utöfvas, under öfverinseende och ledning af yrkes-

23 §.

Tillsyn å efterlefnaden af denna lag och med stöd af densamma meddelade föreskrifter utöfvas, under öfverinseende och ledning af yrkes-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

inspektionens chefsmyndighet, utaf särskilda tillsynsorgan, nämligen yrkesinspektörer, bergmästare, underinspektörer och kommunala tillsynsorgan.

Yrkesinspektörernas tillsyn omfattar hvarje verksamhet, hvori industriellt eller annat slag af arbete bedrifves i den omfattning, 15 § angifver, och som icke är underkastad bergmästares tillsyn eller att hänföra till jordbruk eller handel; tillkommande det därjämte yrkesinspektörerna att leda underinspektörernas och öfva inseende öfver de kommunala tillsynsorganens tillsyn. Såsom yrkesinspektör må jämväl anställas kvinna, och skall sådan yrkesinspektris förnämligast utöfva tillsyn beträffande kvinnliga arbetare.

Bergmästarnas tillsyn omfattar bearbetning af inmutningsbara fyndigheter och stenkolsfyndigheter samt annat bergverksarbete, för såvidt detsamma helt eller delvis bedrifves under jord, äfvensom de utvunna produkternas upp- och framforsling, deras invid fyndorten försiggående skrädning, anrikning och brikettering samt därstädes belägna, för bedrifvandet af nu nämnda slag af arbeten afsedda verk och inrättningar.

Underinspektörerna hafva att inom verksamhet, som ej är underkastad yrkesinspektörs eller bergmästares tillsyn, öfva tillsyn till förekommande af olycksfall vid användande af maskinella hjälpmedel för

(Utskottets förslag.)

inspektionens chefsmyndighet, utaf särskilda tillsynsorgan, nämligen yrkesinspektörer, bergmästare, underinspektörer och kommunala tillsynsorgan.

Yrkesinspektörernas tillsyn omfattar hvarje verksamhet, hvori industriellt eller annat slag af arbete bedrifves i den omfattning, 15 § angifver, och som icke är underkastad bergmästares tillsyn eller att hänföra till jordbruk eller handel; tillkommande det därjämte yrkesinspektörerna att leda underinspektörernas och öfva inseende öfver de kommunala tillsynsorganens tillsyn. Såsom yrkesinspektör må jämväl anställas kvinna, och skall sådan yrkesinspektris förnämligast utöfva tillsyn beträffande kvinnliga arbetare.

Bergmästarnas tillsyn omfattar bearbetning af inmutningsbara fyndigheter och stenkolsfyndigheter samt annat bergverksarbete, för såvidt detsamma helt eller delvis bedrifves under jord, äfvensom de utvunna produkternas upp- och framforsling, deras invid fyndorten försiggående skrädning, anrikning och brikettering samt därstädes belägna, för bedrifvandet af nu nämnda slag af arbeten afsedda verk och inrättningar.

Underinspektörerna hafva att inom verksamhet, som ej är underkastad yrkesinspektörs eller bergmästares tillsyn, öfva tillsyn till förekommande af olycksfall vid användande af maskinella hjälpmedel eller

(Kungl. Maj:ts förslag.)

tillvaratagande, utvecklande eller tillgodogörande af mekanisk kraft, kreatursvandringar därunder inbegripna, eller vid användande af sådana ångpannor, kokare eller andra kärl under tryck, som genom explosion kunna förorsaka olycksfall.

De kommunala tillsynsorganen hafva att inom verksamhet, som ej är underkastad yrkesinspektörs eller bergmästares tillsyn, öfva tillsyn i de afseenden, beträffande hvilka det ej tillkommer underinspektör att hafva tillsyn.

På Konungen ankommer att bestämman ej mindre de gränser, inom hvilka hos yrkesinspektör anställd assistent må af yrkesinspektören anlitas för utförande af inspektion på yrkesinspektörens ansvar, än äfven i hvilken ordning grufingenjör har att utöfva befogenhet, som enligt denna lag tillkommer bergmästare.

Utan hinder af hvad ofvan är sagdt må Konungen förordna, att tillsyn å visst slag af verksamhet skall utöfvas af specialinspektör, samt meddela föreskrifter rörande sådan inspektörs befogenhet. Konungen må jämväl, där så finnes påkalladt för vinnande af en mer ändamålsenlig anordning af tillsynen, meddela föreskrifter rörande jämkning af gränserna för skilda tillsynsorgans befogenhet.

(Utskottets förslag.)

sådana ångpannor, kokare eller andra kärl under tryck, som genom explosion kunna förorsaka olycksfall.

De kommunala tillsynsorganen hafva att inom verksamhet, som ej är underkastad yrkesinspektörs eller bergmästares tillsyn, öfva tillsyn i de afseenden, beträffande hvilka det ej tillkommer underinspektör att hafva tillsyn.

På Konungen ankommer att bestämman ej mindre de gränser, inom hvilka hos yrkesinspektör anställd assistent må af yrkesinspektören anlitas för utförande af inspektion på yrkesinspektörens ansvar, än äfven i hvilken ordning grufingenjör har att utöfva befogenhet, som enligt denna lag tillkommer bergmästare.

Utan hinder af hvad ofvan är sagdt må Konungen förordna, att tillsyn å visst slag af verksamhet skall utöfvas af specialinspektör, samt meddela föreskrifter rörande sådan inspektörs befogenhet. Konungen må jämväl, där så finnes påkalladt för vinnande af en mer ändamålsenlig anordning af tillsynen, meddela föreskrifter rörande jämkning af gränserna för skilda tillsynsorgans befogenhet.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

24 §.

De i 23 § omnämnda kommunala tillsynsorgan utgöras af hälsovårdsnämnd eller, där sådan ej finnes, kommunalnämnd; varande dock hälsovårds- eller kommunalnämnd berättigad utöfva den nämnden åliggande tillsyn genom en eller flera lämpliga, af nämnden utsedda, särskilda personer, män eller kvinnor. Har nämnd för tillsynens utöfvande utsett särskild person, åligger det nämnden att ofördröjligen därom lämna vederbörande yrkesinspektör underrättelse med angifvande af den utsedda personens namn, yrke och postadress.

Skulle hälsovårds- eller kommunalnämnd brista i fullgörandet af hvad som åligger nämnden beträffande här ifrågavarande tillsyn och kommer sådant förhållande, genom anmälan från yrkesinspektör eller på annat sätt, till Konungens befallningshafvandes kännedom, skall Konungens befallningshafvande tillhålla nämnden att vidtaga de åtgärder, som kunna erfordras för åvägabringande af rättelse, och äger Konungens befallningshafvande i fall af behof för nämnda ändamål förelägga lämpliga viten. Underlåter nämnden att ställa sig Konungens befallningshafvandes anmaning till efterrättelse, må Konungens befallningshafvande, där så finnes nödigt, i större eller mindre omfattning öfverflytta tillsynens utöfvande å person, som af Konungens befallningshafvande för ändamålet förordnas. För sådan person, hvilken är att anse som kommunalt tillsynsorgan enligt denna lag, äger Konungens befallningshafvande i fall af behof att bestämma godtgörelse att utgå af kommunens medel.

25 §.

Tillsyn skall i främsta rummet ägnas sådan verksamhet, hvori arbetet måste anses medföra fara för olycksfall, ohälsa eller annat missförhållande, som denna lag afser att förekomma. Kan i afseende å viss verksamhet dylik fara i regel anses utesluten, är vederbörande tillsynsorgan ej förpliktadt företaga inspektion å arbetsställe, där sådan verksamhet utöfvas, med mindre anmälan eller annan särskild omständighet gifver skälig anledning misstänka, att bestämmelse i denna lag eller föreskrift, meddelad med stöd af lagen, därstädes icke tillbörligen iakttages.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Vid utöfvande af tillsyn böra tillsynsorganen gå arbetsgifvarna tillhanda med upplysningar, råd och anvisningar. De böra därvid städse akta på, huru i hvarje särskildt fall ändamålet med denna lag må vinnas med minsta möjliga olägenhet och kostnad för arbetsgifvaren.

Närmare föreskrifter angående tillsynens anordning och sättet för dess utöfvande meddelas af Konungen.

26 §.

Vill arbetsgifvare underställa vederbörande yrkesinspektör eller bergmästare förslag till ny-, om- eller tillbyggnad af arbetslokal eller till ny eller ändrad anordning för arbetets bedrivande, äger han att till yrkesinspektören eller bergmästaren insända dylikt förslag, åtföljdt af sådana ritningar och uppgifter, som må erfordras för förslagets granskning; och åligger det yrkesinspektören eller bergmästaren, som ej må för sådan granskning uppbära någon godtgörelse, att snarast möjligt efter mottagandet af erforderliga handlingar återsända förslaget med det yttrande, hvartill granskningen med hänsyn till denna lag och med stöd af densamma meddelade föreskrifter kunnat gifva anledning.

27 §.

Det åligger skolråd och skolstyrelser samt i statens eller kommuns tjänst anställda läkare, som få kännedom om förhållande, som strider mot denna lag eller mot föreskrift, meddelad med stöd af lagen, att göra anmälan om förhållandet hos vederbörande tillsynsorgan; och vare dessutom polismyndighet samt nyss berörda myndigheter och tjänsteinnehafvare pliktiga att lämna tillsynsorganen de upplysningar och det biträde, som af deras tjänsteåligganden enligt denna lag kunna påkallas.

28 §.

Yrkesinspektör eller underinspektör må ej för egen eller annans räkning drifva eller hafva del eller

28 §.

Yrkesinspektör eller underinspektör må ej för egen eller annans räkning drifva eller hafva del eller

(Kungl. Maj:ts förslag.)

anställning i företag, som är underkastadt hans tillsyn, eller för sådant företag åtaga sig uppdrag mot ersättning. Hvad nu är sagdt skall äfven gälla assistent med hänsyn till de företag, som äro underkastade tillsyn af den yrkesinspektör, hos hvilken assistenten är anställd. Yrkesinspektör eller assistent må ej heller på något af nyss angifna sätt taga befattning med företag, hvori bedrifves sådant arbete, som angifves i 15 §, ändå att företaget icke är underkastadt hans tillsyn. Från här stadgade förbud må dock yrkesinspektionens chefsmyndighet för särskildt fall kunna meddela eftergift, där så pröfvas kunna ske utan men för tjänsten.

29 §.

De, som hafva att taga befattning med tillsyn å efterlefnaden af denna lag, skola efter tillsägelse hos vederbörande arbetsgifvare eller hans ställföreträdare å arbetsstället, när helst de så påfordra, äga tillträde till de arbetsställen, hvilka deras tjänsteåligganden afse, äfvensom rätt att där företaga undersökningar, hvartill dessa tjänsteåligganden kunna gifva anledning; varande arbetsgifvaren eller hans ställföreträdare å arbetsstället pliktig att därvid tillhandagå med erforderliga upplysningar samt att hålla de

Bihang till Riksdagens protokoll 1912.

(Utskottets förslag.)

anställning i företag, som är underkastadt hans tillsyn, eller för sådant företag åtaga sig uppdrag mot ersättning. Hvad nu är sagdt skall äfven gälla assistent med hänsyn till de företag, som äro underkastade tillsyn af den yrkesinspektör, hos hvilken assistenten är anställd. Yrkesinspektör eller assistent må ej heller på något af nyss angifna sätt taga befattning med företag, hvori bedrifves sådant arbete, som angifves i 15 §, ändå att företaget icke är underkastadt hans tillsyn; *härifrån* må dock yrkesinspektionens chefsmyndighet för särskildt fall kunna meddela eftergift, där så pröfvas kunna ske utan men för tjänsten.

29 §.

De, som hafva att taga befattning med tillsyn å efterlefnaden af denna lag, skola, *när helst de så påfordra, efter det vederbörande arbetsgifvare eller hans ställföreträdare å arbetsstället underrättats om deras närvaro*, äga tillträde till de arbetsställen, hvilka deras tjänsteåligganden afse, äfvensom rätt att där företaga undersökningar, hvartill dessa tjänsteåligganden kunna gifva anledning; varande arbetsgifvaren eller hans ställföreträdare å arbetsstället pliktig att därvid tillhandagå med erforderliga upp-

11 saml. 1 afd. 1 häft. (Nr 1.) 6

(Kungl. Maj:ts förslag.)

i denna lag föreskrifna böcker, förteckningar och intyg tillgängliga.

För bevarande af yrkeshemlighet må dock från inspektion undantagas viss del af arbetsställe. Skulle af arbetsgifvaren eller hans ställföreträdare å arbetsstället i sådant afseende gjord framställning af inspektionsförrättare ej godkännas, varde frågans pröfning af denne hänskjuten till yrkesinspektionens chefsmyndighet.

30 §.

Vid arbetsställe, där sådant arbete, som i 15 § angifves, bedrifves på stadigvarande sätt, skall finnas en för ändamålet lämplig bok, i hvilken vederbörande inspektionsförrättare vid besök å arbetsstället har att anteckna de anvisningar och råd, hvartill förhållandena å arbetsstället kunna gifva anledning och hvilka han anser böra affattas skriftligen, eller ock sin afsikt att framdeles meddela sådana. Alla tjänstemeddelanden, som röra tillämpningen i afseende å arbetsstället af denna lag eller med stöd af lagen meddelade föreskrifter och som icke blifvit införda i berörda anteckningsbok, skola biläggas densamma.

Anteckningsbok och i *densamma icke införda* meddelanden, hvarom här ofvan sägs, skola förvaras å arbetsstället under minst fem år, räknadt beträffande anteckningsbok från den tid, då sista anteckningen

(Utskottets förslag.)

lysningar samt att hålla de i denna lag föreskrifna böcker, förteckningar och intyg tillgängliga.

För bevarande af yrkeshemlighet må dock från inspektion undantagas viss del af arbetsställe. Skulle af arbetsgifvaren eller hans ställföreträdare å arbetsstället i sådant afseende gjord framställning af inspektionsförrättare ej godkännas, varde frågans pröfning af denne hänskjuten till yrkesinspektionens chefsmyndighet.

30 §.

Vid arbetsställe, där sådant arbete, som i 15 § angifves, bedrifves på stadigvarande sätt, skall finnas en för ändamålet lämplig bok, i hvilken vederbörande inspektionsförrättare vid besök å arbetsstället har att anteckna de anvisningar och råd, hvartill förhållandena å arbetsstället kunna gifva anledning och hvilka han anser böra affattas skriftligen, eller ock sin afsikt att framdeles meddela sådana. Alla tjänstemeddelanden, som röra tillämpningen i afseende å arbetsstället af denna lag eller med stöd af lagen meddelade föreskrifter och som icke blifvit införda i berörda anteckningsbok, skola biläggas densamma.

Anteckningsbok och meddelanden, hvarom här ofvan sägs, skola förvaras å arbetsstället under minst fem år, räknadt beträffande anteckningsbok från den tid, då sista anteckningen däri gjordes, och be-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

däri gjordes, och beträffande meddelande från detsamma datum. Öfverlätetes verksamheten å arbetsstället, skall öfverlåtaren till den nya innehafvaren öfverlämna å arbetsstället förvarade anteckningsböcker och meddelanden.

31 §.

Hafva arbetarna å visst arbetsställe utsett ett eller flera ombud att till vederbörande inspektionsförrättare framföra arbetarnas önskemål beträffande arbetets säkerhet eller sundhet, åligger det inspektionsförrättaren vid besök å arbetsstället att lämna ombuden tillfälle att fullgöra detta uppdrag. Anmälan om sådant val bör göras hos arbetsgifvaren, och är sedan denne eller hans ställföreträdare å arbetsstället pliktig att, när inspektionsförrättaren in finner sig, underrätta såväl denne om arbetarnas berörda åtgärd som ock arbetarnas ombud om inspektionsförrättarens närvaro å arbetsstället.

(Utskottets förslag.)

träffande meddelande från detsamma datum. Öfverlätetes verksamheten å arbetsstället, skall öfverlåtaren till den nya innehafvaren öfverlämna å arbetsstället förvarade anteckningsböcker och meddelanden.

31 §.

Hafva arbetarna å visst arbetsställe *inom sig* utsett ett eller flera ombud att till vederbörande inspektionsförrättare framföra arbetarnas önskemål beträffande arbetets säkerhet eller sundhet, åligger det inspektionsförrättaren vid besök å arbetsstället att lämna ombuden tillfälle att fullgöra detta uppdrag. Anmälan om sådant val bör göras hos arbetsgifvaren, *h varefter arbetsgifvaren* eller hans ställföreträdare å arbetsstället *är* pliktig att, när inspektionsförrättaren in finner sig, underrätta såväl denne om arbetarnas berörda åtgärd som ock arbetarnas ombud om inspektionsförrättarens närvaro å arbetsstället.

Det åligger vederbörande tillsynsorgan att på begäran af sådant ombud kostnadsfritt lämna afskrift af anvisning eller råd, som skriftligen meddelats beträffande arbetsstället.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

32 §.

Det åligger arbetsgifvare, som använder minderårig till arbete, att hafva den minderåriges namn, födelseår och födelsedag införda i en särskild förteckning äfvensom att vid den minderåriges afgang ur arbetet afföra den minderårige från förteckningen. Dylik förteckning föres för kalenderår, och skall vid förnyadt uppläggande af förteckningen iakttagas, att i densamma införas samtliga minderåriga, som vid årsskiftet kvarstodo i arbetet. Arbetsgifvaren är pliktig förvara förteckningen å arbetsstället under ett år utöfver det kalenderår, förteckningen afser.

Beträffande minderårig, som användes i annat arbete, än 15 § angifver, skall arbetsgifvaren vara försedd med intyg om den minderåriges ålder och, där användandet ej allenast afser ferietid, att den minderårige inhämtat den för folkskolan bestämda lärokursen eller däremot svarande kunskaper och färdigheter eller ock erhållit behörigt tillstånd att lämna folkskolan.

32 §.

Det åligger arbetsgifvare, *hvilken* använder minderårig till *sådant* arbete, *som angifves i 15 §*, att hafva den minderåriges namn, födelseår och födelsedag införda i en särskild förteckning äfvensom att vid den minderåriges afgang ur arbetet afföra den minderårige från förteckningen. Dylik förteckning föres för kalenderår, och skall vid förnyadt uppläggande af förteckningen iakttagas, att i densamma införas samtliga minderåriga, som vid årsskiftet kvarstodo i arbetet. Arbetsgifvaren är pliktig förvara förteckningen å arbetsstället under ett år utöfver det kalenderår, förteckningen afser.

Beträffande minderårig, som användes i annat arbete, än 15 § angifver, skall arbetsgifvaren vara försedd med intyg om den minderåriges ålder och, där användandet ej allenast afser ferietid, att den minderårige inhämtat den för folkskolan bestämda lärokursen eller däremot svarande kunskaper och färdigheter eller ock erhållit behörigt tillstånd att lämna folkskolan.

33 §.

Arbetsgifvare, som använder en eller flera minderåriga i sådant arbete, som 15 § angifver, skall inom fjorton dagar, från det han började i arbetet använda dylik arbetskraft, därom hos Konungens befallningshafvande göra skriftlig anmälan äfvensom på samma sätt, likaledes inom fjorton dagar, anmäla, då han icke vidare i arbetet använder någon

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

minderårig. Åger användandet af sådan arbetskraft rum allenast under viss eller vissa tider af året och kan arbetsgifvaren därom på förhand lämna tillförlitlig upplysning, må anmälan, som innehåller sådan upplysning, gälla så länge de anmälda förhållandena fortfarande äga bestånd.

34 §.

Intygsböcker, hvarom i 15 § förmäles och hvartill formulär fastställes af yrkesinspektionens chefsmyndighet, tillhandahållas genom pastorsämbetena.

Det åligger pastor, hos hvilken minderårigs fader, moder eller målsman eller minderårig, som fyllt femton år, framställer begäran om intygsbok, att, där den minderåriges namn och ålder äro för pastor kända eller behörigen styrkas, för den minderåriga utfärda intygsbok och däruti göra anteckning om den minderåriges fullständiga namn, födelseår och födelsedag äfvensom, då intygsbok begärts af den minderåriges fader, moder eller målsman, om sådan persons namn och hemvist. Är för pastor kunnigt eller styrkes för honom, att den minderåriga inhämtat den för folkskolan bestämda lärokursen eller däremot svarande kunskaper och färdigheter eller ock erhållit behörigt tillstånd att lämna folkskolan, skall pastor i boken införa intyg jämväl härom. Har sådant intyg icke kunnat införas vid bokens utfärdande, skall det sedermera, då den minderåriga visar sig därtill berättigad, på begäran införas af den, som utfärdat boken, eller af annan pastor eller ock af vederbörande skollärare eller skolföreståndare.

I intygsboken skall arbetsgifvare, hvilken använder den minderåriga i sådant arbete, som 15 § angifver, anteckna företagets namn eller firma, dag då den minderåriga börjar användas i arbetet, det slag af sysselsättning, hvartill den minderåriga användes, den tid af dygnet, hvarunder arbetet för den minderåriga pågår, äfvensom den minderåriges afgang ur arbetet eller annan förändring i nu angifna afseenden jämte dag därför. Ej må intygsbok förses med anteckning eller märke, som kan lämna upplysning om den minderåriga i annat afseende än här omförmäls. Arbetsgifvaren är pliktig att, så länge den minderåriga kvarstår i arbetet, hafva i förvar den minderåriges intygsbok.

Minderårig, som afgått ur arbetet, är berättigad att återfå sin intygsbok. Dock må åt minderårig, som ej fyllt femton år, intygsbok utlämnas allenast på begäran af den minderåriges fader, moder eller målsman. Arbetsgifvare, som har i förvar intygsbok för minderårig,

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

då denne uppnår aderton år eller då boken af annan anledning blir obehöflig för den minderårige, skall öfverlämna sådan intygsbok till vederbörande besiktningsläkare.

Har den minderårige ej fader, moder eller målsman, som tager vård om honom, må intygsbok, ändå att den minderårige ej fyllt femton år, utfärdas eller utlämnas på begäran af den minderårige själf.

35 §.

En gång hvarje kalenderår äfvensom eljest, då Konungens befallningshafvande finner anledning därom förordna, skall vid arbetsställe, där minderåriga användas i sådant arbete, som 15 § angifver, företagas läkarbesiktning å de minderåriga till utrönande, huruvida sysselsättning, hvartill minderårig användes, är för dennes hälsa eller kroppsutveckling menlig.

Det åligger därvid besiktningsläkaren att rörande en hvar besiktigad minderårig i dennes intygsbok, med angifvande af dagen för besiktningen, göra anteckning om den minderåriges hälsotillstånd och kroppsutveckling. Skulle besiktningsläkaren finna nödigt föreskrifva särskilda villkor för den minderåriges fortsatta användande till viss sysselsättning eller den minderåriges skiljande därifrån, skall besiktningsläkaren därom göra anteckning såväl i den minderåriges intygsbok som i den uti 30 § omförmälda anteckningsbok med angifvande, när fråga är om den minderåriges skiljande från viss sysselsättning såvidt möjligt af det slag af sysselsättning, hvartill den minderårige må användas. Arbetsgifvare må icke i strid mot sålunda meddelad föreskrift i arbete använda minderårig, intill dess annorlunda kan varda af yrkesinspektionens chefsmyndighet förordnad; ägande arbetsgifvaren påkalla denna myndighets pröfning af föreskriftens befogenhet. Ändras eller upphäfves föreskriften, skall anteckning därom genom chefsmyndighetens försorg göras såväl i den minderåriges intygsbok som i berörda anteckningsbok.

Till förrättande af besiktning, hvarom härofvän förmäles, förordnar Konungens befallningshafvande legitimerad läkare, som icke har anställning hos arbetsgifvaren; och åligger det besiktningsläkaren att i god tid före besiktningen underrätta arbetsgifvaren om tiden därför. Har arbetsgifvaren för arbetarna anställt särskild läkare, äger denne, om han så önskar, vid besiktningen närvara och däröfver, om han är af olika mening med besiktningsläkaren, afgifva yttrande.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

36 §.

Hvad i 29 § sägs, skall gälla jämväl med hänsyn till besiktning-läkare och af sådan läkare verkställd besiktning.

Det åligger arbetsgifvare eller hans ställföreträdare å arbetsstället föranstalta därom, att för besiktningen lämplig lokal finnes att tillgå vid arbetsstället äfvensom, för såvidt på honom ankommer, att samtliga vid arbetsstället till arbete använda minderåriga infinna sig vid besiktningen.

37 §.

Å arbetsställe, där sådant arbete, som 15 § angifver, bedrifves på stadigvarande sätt, skola på lämplig plats finnas anslagna ej mindre denna lag jämte de författningar, som innefatta ändring i eller tillägg till densamma eller utfärdats med stöd af lagen och som röra arbetsställen af ifrågavarande slag, än äfven vederbörande tillsynsorgans namn och postadress så ock, därest minderårig sysselsättes å arbetsstället, uppgift å de tider, då för den minderåriga arbetet börjas och slutas, samt huru rasterna för den minderåriga äro anordnade.

38 §.

På framställning af yrkesinspektör eller bergmästare eller där så eljest pröfvas nödigt, äger Konungens befallningshafvande förbjuda arbetsgifvare, sedan han blifvit i saken hörd, att efter utsatt, skälig tid bedrifva visst arbete eller använda viss arbetslokal, maskin, redskap eller arbetsmetod utan att hafva vidtagit af Konungens befallningshafvande vid förbudets meddelande angifven åtgärd i något afseende, hvarom förmåles i 4, 5 eller 6 § eller som eljest inbegripes under 3 §. Är synnerlig fara för handen, må Konungens befallningshafvande, utan att afbida arbetsgifvarens yttrande, meddela dylikt förbud att träda i kraft omedelbart och gälla tills vidare, intill dess annorlunda förordnas.

39 §.

Skulle arbetsgifvare beträffande i hans arbete använd minderårig åsidosätta hvad 10 § stadgar, äger Konungens befallningshafvande, på framställning af yrkesinspektör eller bergmästare eller där förhållandet

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

eljest kommer till Konungens befallningshafvandes kännedom, att efter arbetsgifvarens hörande föreskrifva vissa villkor för minderårigs användande uti ifrågavarande arbete eller att minderårig ej vidare må användas däri.

40 §.

På Konungen ankommer ej mindre att meddela närmare föreskrifter rörande läkarundersökning, som förutsättes i 15 §, och läkarbesiktning, hvarom stadgas i 35 §, än äfven att fastställa taxa å godtgörelse såväl för sådan läkarundersökning, där den förrättas af läkare, anställd i statens eller kommuns tjänst, som för dylik läkarbesiktning; skolande i afseende å det senare slaget af förrättning godtgörelsen, i hvad den afser resekostnad, bestridas af statsmedel men i öfrigt af arbetsgifvaren.

Det ankommer jämväl på Konungen att bestämma viss godtgörelse för utfärdande af intygsbok enligt 34 §.

41 §.

Konungen må i sådant fall, som afses i 17 §, föreskrifva, att hvad i 33—36 §§ stadgas i större eller mindre utsträckning skall äga tillämpning jämväl beträffande minderårig, som användes i annat arbete, än 15 § angifver.

Likaledes må Konungen föreskrifva, att de i 30 och 37 §§ meddelade bestämmelser skola utsträckas till att gälla jämväl andra arbetsställen, än nämnda §§ afse.

Ansvarsbestämmelser.

42 §.

Ställer sig arbetsgifvare ej till efterrättelse bestämmelse i 9, 11, 12, 13, 14 eller 18 §, 19 § första stycket, 35 § eller föreskrift, meddelad med stöd af 39 §, straffes med böter från och med tio till och med femhundra kronor. Har här afsedd förseelse beträffande användande af minderårig skett med den minderåriges faders eller målsmans vetskap och vilja, vare jämväl fadern eller målsmannen förfallen till böter från och med fem till och med tjugo kronor.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse,

*Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

hvarom i denna § förmäles, fortsätter samma förseelse, skall, när han varder därtill lagligen förvunnen, för hvarje gång stämning därför utfärdats och delgifvits, fällas till de böter, som äro bestämda för sådan förseelse.

43 §.

För underlåtenhet att ställa sig till efterrättelse, hvad i 15 §, 19 § tredje stycket, 30, 32, 33 eller 34 §, 36 § andra stycket eller 37 § föreskrifves, straffes arbetsgifvaren med böter från och med fem till och med tvåhundra kronor.

Lag samma vare, där arbetsgifvarens ställföreträdare å arbetsstället underlåter att ställa sig till efterrättelse, hvad i 36 § andra stycket föreskrifves.

43 §.

För underlåtenhet att ställa sig till efterrättelse, hvad i 15, 30, 32, 33 eller 34 §, 36 § andra stycket eller 37 § föreskrifves, straffes arbetsgifvaren med böter från och med fem till och med tvåhundra kronor.

Lag samma vare, där arbetsgifvarens ställföreträdare å arbetsstället underlåter att ställa sig till efterrättelse, hvad i 36 § andra stycket föreskrifves.

44 §.

Har arbetsgifvaren eller annan för arbetsgifvarens räkning i förteckning enligt 32 § eller anmälan enligt 33 § eller i intygskbok för minderårig mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift, straffes med böter från och med femtio till och med femhundra kronor.

45 §.

Underlåter arbetsgifvare att ställa sig till efterrättelse förbud, som meddelats enligt 38 §, straffes med böter från och med tio till och med femhundra kronor, eller, där omständigheterna äro synnerligen försvårade, med fängelse i högst sex månader.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse, hvarom i denna § förmäles, fortsätter samma förseelse, skall, när han varder därtill lagligen förvunnen, för hvarje gång stämning därför utfärdats och delgifvits, fällas till det ansvar, som är bestämdt för sådan förseelse.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

46 §.

Har arbetare olofligen och utan giltigt skäl borttagit eller försatt ur bruk skyddsanordning, straffes med böter från och med fem till och med tvåhundra kronor.

47 §.

Den, som har eller haft att taga befattning med tillsyn å efterlefnaden af denna lag, vare förbjudet att röja yrkeshemlighet och må ej heller, där det ej kan anses påkalladt i tjänstens intresse, yppa driftanordning eller affärsförhållande vid arbetsställe, i afseende å hvilket han har eller haft att taga sådan befattning. Gör han sig skyldig till dylik förseelse, straffes med böter från och med tjugufem till och med ett tusen kronor. Sker det för att göra skada eller begagnar han sig af sin kannedom om yrkeshemligheten, driftanordningen eller affärsförhållandet till egen eller annans fördel, då må till fängelse dömas. Framgår af omständigheterna, att han om yrkeshemligheten, driftanordningen eller affärsförhållandet erhållit kannedom å tid, då han ej hade att taga befattning med tillsyn å efterlefnaden af denna lag eller att yppandet af driftanordningen eller affärsförhållandet ej kunnat medföra skada för det företag, som bedrefs å arbetsstället, må ansvars- eller ersättningsskyldighet icke åläggas honom.

Hvad nu är sagdt, gälle ock om besiktningsläkare.

48 §.

Förseelse, hvarom i 46 § sägs, må ej åtalas, med mindre vederbörande yrkesinspektör eller bergmästare anmält förseelsen till åtal.

Å förseelse, hvarom i 47 § sägs, må allmän åklagare tala allenast efter angifvelse af målsäganden.

Talan på grund af 47 § skall anhängiggöras vid allmän domstol. Förseelse mot annan bestämmelse i denna lag skall åtalas vid polisdomstol, där särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare eller, där sådan ej finnes, vid allmän domstol.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

49 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan.
Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas efter allmän strafflag.

Allmänna bestämmelser.

50 §.

Hvad i 17 kapitlet 11 § rättegångsbalken förordnas om dem, som rättens eller Konungens befallningshafvandes bud och ärende gå, gälle ock dem, som hafva att taga befattning med tillsyn å efterlefnaden af denna lag.

51 §.

Öfver beslut af yrkesinspektionens chefsmyndighet eller Konungens befallningshafvande i fråga, som omförmäles i denna lag, må klagan föras hos Konungen i vederbörande statsdepartement inom tid, som för öfverklagande af förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är bestämd.

52 §.

Vid meddelande af föreskrift med stöd af 7, 17, 21 eller 41 § må Konungen tillika utsätta straff för förseelse mot föreskriften; dock må sådant straff i intet fall sättas högre än fängelse i sex månader.

52 §.

Vid meddelande af föreskrift med stöd af 7, 17, 21 eller 41 § må Konungen tillika utsätta straff för förseelse mot föreskriften; dock må sådant straff i intet fall sättas högre än *till femhundra kronors böter eller* fängelse i sex månader.

53 §.

Beträffande verksamhet, som bedrifves af staten eller kommun, skall, hvad i denna lag är stadgadt om arbetsgifvare, gälla arbetsföreståndaren.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Stadgandet i andra punkten af andra stycket i 29 § samt föreskrifterna i 38 och 39 §§ skola icke äga tillämpning å verksamhet, som bedrifves af staten, utan skola i afseende å sådan verksamhet gälla följande bestämmelser:

a) Därest framställning i det afseende, hvarom nämnes i andra punkten af andra stycket i 29 § icke vinner godkännande, varde frågan hänskjuten till Konungens pröfning.

b) skulle yrkesinspektör eller bergmästare finna förhållande å visst arbetsställe påkalla åtgärd, som afses i 38 eller 39 §, skall yrkesinspektören eller bergmästaren därom göra anmälan hos den myndighet, hvilken öfver verksamheten har öfverinseende, hvarefter denna myndighet har att, efter omständigheterna, antingen vidtaga den påkallade åtgärden eller ock underställa ärendet Konungens pröfning.

Genom denna lag upphäfvas

lagen den 10 maj 1889 angående skydd mot yrkesfara,

lagen den 17 oktober 1900 angående minderårigas och kvinnors användande till arbete i industriellt yrke,

förordningen den 18 november 1881 angående minderåriges användande i arbete vid fabrik, handverk eller annan handtering, i hvad denna förordning ännu gäller,

15 § 4 mom. och 19 § i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet samt

hälsovårdsstadgan för riket den 25 september 1874 i hvad denna stadga åsyftar att bereda skydd åt arbetare vid användande till sådant arbete, hvarå denna lag äger tillämpning.

Däremot skall denna lag ej verka rubbning i de bestämmelser, som eljest i lag eller särskild författning finnas gifna i ämne, hvarom i denna lag är stadgadt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1913.

I afseende å verksamhet, industriell eller icke, som ej bedrifves i den omfattning 15 § angifver och som utöfvats redan före den tid, då denna

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

lag träder i kraft, men ej varit underkastad lagen den 10 maj 1889 angående skydd mot yrkesfara, skall, så länge verksamheten utöfvas af samma arbetsgifvare och i samma lokal, dock högst under tio år från denna lags ikraftträdande, ej på grund af hvad i 5 § a) föreskrifves påfordras större luftutrymme än sju kubikmeter för hvarje i lokalen sysselsatt arbetare.

Hvad i 9 och 11 §§ finnes stadgadt angående viss ålder för minderårig, skall icke utgöra hinder för minderårigs fortsatta användande i det arbete, hvori den minderåriga användes vid tiden för lagens ikraftträdande.

Hvad i 15 § stadgas, skall ej äga tillämpning i afseende å minderårig, som vid tiden för lagens ikraftträdande redan användes i sådant arbete, som samma § angifver; men åligger det arbetsgifvare att senast tre månader efter nämnda tid vara försedd med föreskrifven intygsbok för den minderåriga, i hvilken bok dock läkarbetyg då ej erfordras. Intygsbok, hvarom här är fråga, vare pastor pliktig att utfärda jämväl på begäran af arbetsgifvaren.

Vid användande af minderårig i sådant arbete, som angifves i 8 § 1 mom. af lagen den 17 oktober 1900 angående minderårigas och kvinnors användande till arbete i industriellt yrke, må å arbetsställe, där samma lagrum hittills kommit till tillämpning, arbetstiden för minderårig af mankön, hvilken fyllt femton år, fortfarande utsträckas på sätt detta lagrum medgifver, intill dess med tillämpning af 16 § af denna lag bestämmelse härutinnan kan varda meddelad, dock ej under längre tid än tre år, från det denna lag trädte i kraft.

Stockholm den 10 maj 1912.

På utskottets vägnar:

R. G. HAMILTON.